

รายงานผลการทบทวนการดำเนินการตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๓๐
ระดับชาติโดยสมัครใจของไทย พ.ศ. ๒๕๖๑

จัดทำโดย

คณะกรรมการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
ภายใต้
คณะกรรมการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

มิถุนายน ๒๕๖๑

สารจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

ในปี ๒๕๖๐ ประเทศไทยได้รายงานความคืบหน้าการดำเนินงานตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อสหประชาชาติโดยสมัครใจ (Voluntary National Review – VNR) ในที่ประชุมเวทีหารือระดับสูงทางการเมืองว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (High-level Political Forum on Sustainable Development – HLPF) ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ นครนิวยอร์ก ซึ่งภายหลังการรายงาน หน่วยงานภาครัฐภายใต้คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) ต่างเห็นพ้องกันว่า กระบวนการจัดทำรายงาน VNR เป็นกระบวนการที่ช่วยสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ (ownership) ให้กับภาคส่วนต่าง ๆ ในการดำเนินงานด้านการพัฒนา ช่วยให้ทราบสถานะความคืบหน้าของไทยในแต่ละเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และเป็นสะพานเชื่อมโยงระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน วิชาการ และประชาสังคมในการร่วมกันขับเคลื่อน SDGs ภายในประเทศ ดังนั้น ประเทศไทยจึงได้จัดทำรายงานฉบับล่าสุดนี้ขึ้นมาเพื่อตอบสนองต่อจุดประสงค์ดังกล่าวและรักษาพลวัตแห่งความร่วมมือที่ก่อตัวขึ้น

รายงานฉบับนี้มุ่งนำเสนอพัฒนาการที่เกิดขึ้นภายหลังจากการจัดทำรายงาน VNR เมื่อปี ๒๕๖๐ โดยมีหัวข้อหลักสองหัวข้อ คือ ‘การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับท้องถิ่น (localizing SDGs)’ และ ‘การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในกระบวนการด้านการพัฒนา (stakeholders’ engagement)’ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ความยั่งยืนในด้านการพัฒนาจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อนโยบายที่ได้รับการสั่งการในลักษณะจากบนลงล่าง (top-down) ได้รับการผสมผสานอย่างลงตัวกับการริเริ่มด้านการพัฒนาในระดับท้องถิ่น (bottom-up) และการพัฒนาที่ยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้ต้องเกิดจากความร่วมมือของทุกภาคส่วนในลักษณะทั้งแนวดิ่ง (vertical) และแนวราบ (horizontal) แต่ไม่ใช่การดำเนินการแบบแยกส่วน (silo) เนื่องจาก SDGs แต่ละเป้าหมายมีความเชื่อมโยงและส่งผลถึงความสำเร็จของกันและกัน

นอกจากการนำเสนอพัฒนาการของไทยเพื่อประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับประชาคมระหว่างประเทศแล้ว รายงานฉบับนี้ยังชี้ให้เห็นถึงความท้าทายด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยในภาพรวม ซึ่งความท้าทายหนึ่งคือการสร้างความตระหนักรู้ด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนให้เข้าใจง่ายแก่บุคคลทั่วไป อันจะส่งผลต่อความสนใจและความกระตือรือร้นในการเข้ามามีส่วนร่วมขับเคลื่อน SDGs ไปด้วยกัน ภายในรายงานจึงประกอบด้วยภาพอินโฟกราฟิกส์ซึ่งแสดงสถิติและข้อมูลที่สำคัญในการดำเนินงานด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยเพื่อความเข้าใจที่เป็นระบบยิ่งขึ้นด้วย ทั้งนี้ สามารถเปิดอ่านรายงานในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ที่ www.mfa.go.th/sep4sdgs

ดอน ปรมัตถ์วินัย

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานผลการทบทวนการดำเนินการตามวาระการพัฒนายั่งยืน ค.ศ. ๒๐๓๐ ระดับชาติ
โดยสมัครใจของไทย พ.ศ. ๒๕๖๑

๑. บทสรุปผู้บริหาร

๒. กลไกการดำเนินงานด้านการพัฒนายั่งยืนในประเทศไทย

๓. รายงานการดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนายั่งยืนของไทยทุกเป้าหมายแบบสรุป

๔. รายงานการดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนายั่งยืนของไทยเชิงลึก เป้าหมายที่ ๖ ๗ ๑๑
๑๒ ๑๕ และ ๑๗

๕. บทสรุป : ความท้าทายและการดำเนินการขั้นต่อไป

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

ประเทศไทยและประชาคมโลกได้เข้าสู่ปีที่ ๓ ของการอนุวัติเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ไทยให้ความสำคัญ โดยรัฐบาลไทยได้ตั้งกลไกระดับชาติ คือ คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เพื่อเป็นแกนกลางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ ประเทศไทยได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เป็นแนวทางในการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งนี้ ในปี ๒๕๖๑ ประเทศไทยได้ประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี อันเป็นกรอบและแนวทางสำหรับภาครัฐทุกภาคส่วนในการพัฒนาประเทศชาติจนถึงปี ๒๕๗๙ เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยแผนยุทธศาสตร์ชาติทั้ง ๖ ด้าน คือ ความมั่นคง การสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ การสร้างโอกาส ความเสมอภาคทางสังคม การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

การจัดเตรียมรายงานการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยสมัครใจของไทยในปี ๒๕๖๑

ภายหลังจากการรายงานผลการดำเนินงานวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๓๐ ในระดับชาติโดยสมัครใจของไทย (VNR) ในปี ๒๕๖๐ รัฐบาลไทยโดยกระทรวงการต่างประเทศในฐานะประธานคณะทำงานจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายใต้กลไกคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนได้มีกระบวนการภายหลังการรายงาน (Post-VNR Process) ซึ่งรวมถึงการประชุมคณะทำงานฯ และการประชุมกับภาคประชาสังคมเพื่อรายงานผลการรายงาน VNR ของไทย ที่ประชุมทั้งสองเห็นประโยชน์และประสงค์ให้ประเทศไทยจัดทำรายงาน VNR ต่อไป แม้จะไม่มีกำหนดนำเสนอต่อ HLPF เนื่องจากรายงาน VNR ทำให้ทราบสถานะความคืบหน้าของไทยในแต่ละเป้าหมายและเป็นเครื่องกระตุ้นการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในขณะเดียวกัน เห็นว่าอาจใช้กระบวนการจัดทำรายงาน VNR เป็นเวทีเชื่อมโยงภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน วิชาการ ประชาสังคม และเยาวชนให้ดำเนินการร่วมกันเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

คณะทำงานจัดทำรายงานฯ จึงมีมติให้จัดทำรายงาน VNR ในปี ๒๕๖๑ เพื่อรายงานผลความคืบหน้าของการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยหลังจากการรายงาน VNR ฉบับปี ๒๕๖๐ ในลักษณะสรุปความคืบหน้ารายเป้าหมาย และรายงานเชิงลึกในเป้าหมายที่ ๖ ๗ ๑๑ ๑๒ ๑๕ และ ๑๗ ซึ่งเป็นเป้าหมายที่จะได้รับการทบทวนเชิงลึกในเวทีหารือทางการเมืองระดับสูงว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (HLPF) ในปี ๒๕๖๑ โดยหน่วยงานหลักที่ดำเนินงานในแต่ละเป้าหมายได้หารือร่วมกับหน่วยงานสนับสนุนที่เกี่ยวข้องเพื่อสรุปความคืบหน้าและประเมินตนเอง พร้อมทั้งกล่าวถึงการดำเนินงานในระดับท้องถิ่น (localizing the SDGs) และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (stakeholder engagement)

หัวข้อหลักของการรายงานในปี ๒๕๖๑

รายงานผลการดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยสมัครใจของไทย ปี ๒๕๖๐ (2017 Thailand's Voluntary National Review) ได้แสดงให้เห็นถึงการน้อมนำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) มาดำเนินการในระดับชาติ (nationalizing SDGs) โดยมีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหัวข้อหลักในการรายงานการดำเนินงานของทุกเป้าหมาย ทั้งนี้ ในปี ๒๕๖๑ คณะทำงานจัดทำรายงานการดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเห็นพ้องต้องกันว่า รายงานในปี ๒๕๖๑ ควรแสดงให้เห็นถึงการดำเนินการในระดับท้องถิ่นซึ่งเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องจากการปรับใช้ในระดับชาติ จึงได้กำหนดหัวข้อหลักในการรายงานคือ การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในกระบวนการด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นหัวใจและหลักการสำคัญของการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับท้องถิ่น (localizing the SDGs) ในการประชุมคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ที่ประชุมได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักในการหาวิธีการประเมินสถานะตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัดให้มีความชัดเจนและครบถ้วน เพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งในขณะนี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบในแต่ละเป้าหมายได้ดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับท้องถิ่นผ่านกลไกที่ตั้งขึ้นใหม่ หรือกลไกที่มีอยู่เดิมแล้ว อาทิ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการไทยนิยมยั่งยืน คณะกรรมการพัฒนาแรงงานและประสานงานการฝึกอาชีพจังหวัด ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน สำนักงานยุติธรรมจังหวัดและศูนย์ยุติธรรมชุมชน

การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน (stakeholder engagement) ไทยเน้นส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะกลุ่มคนที่อยู่ในสถานการณ์เปราะบาง (vulnerable groups) โดยได้ดำเนินงานเพื่อส่งเสริมหลักการ “ไม่ทิ้งใครไว้เบื้องหลัง” ได้ดำเนินโครงการ อาทิ การส่งเสริมแรงงานนอกระบบให้ได้รับการคุ้มครองทางสังคม การจัดระเบียบและขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าว การปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบภาษีและการถือครองทรัพย์สิน เพื่อกระจายรายได้ที่เป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ การส่งเสริมประชาชนให้สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะสตรีและเด็กหญิง ซึ่งได้มีมาตรการเชิงปฏิบัติฉบับปรับปรุงในการจัดความรุนแรงต่อผู้หญิงในการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา นอกจากนี้ ยังได้จัดตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในเป้าหมาย อาทิ เป้าหมายที่ ๕ เป้าหมายที่ ๑๗ ซึ่ง มีผู้แทนของภาครัฐและภาคประชาสังคม รวมทั้งภาคส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมด้วย อันเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลระหว่างภาครัฐและภาคประชาสังคม ซึ่งภาครัฐสามารถนำข้อเสนอแนะจากภาคประชาสังคมมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไปได้

สรุปสาระสำคัญรายเป้าหมาย

เป้าหมายที่ ๑

รัฐบาลได้ดำเนินการตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ซึ่งมีกลไกระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับตำบล ซึ่งกลไกดังกล่าวช่วยสร้างการรับรู้และความเข้าใจให้กับประชาชนในระดับหมู่บ้านและชุมชน นอกจากนี้ ยังเป็นกลไกที่เสริมสร้างการรับฟังความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในพื้นที่ และสามารถให้ความช่วยเหลือผ่านกลไกระดับท้องถิ่นของกระทรวงต่าง ๆ

เป้าหมายที่ ๒

ไทยได้ใช้กลไกในระดับท้องถิ่นในการสนับสนุนการบรรลุเป้าประสงค์ในการสร้างหลักประกันการเข้าถึงอาหารที่ปลอดภัยและมีโภชนาการ รวมทั้งส่งเสริมเกษตรกรและประชาชนในสามารถเพิ่มผลิตภาพทางการเกษตรเพื่อบรรลุความมั่นคงทางอาหารและเสริมสร้างรายได้ของผู้ผลิตอาหารรายย่อย

เป้าหมายที่ ๓

ไทยได้เริ่มดำเนินการตามแผนการขับเคลื่อนตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ด้านสาธารณสุข ซึ่งเน้นส่งเสริมให้คนไทยมีสุขภาพที่ดีและห่างไกลโรค ให้บริการด้านสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพ ผลิตบุคลากรด้านสาธารณสุขที่เป็นเลิศ และบริหารด้านสาธารณสุขด้วยธรรมาภิบาล นอกจากนี้ ยังได้ตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในระดับท้องถิ่นในทุกมิติ ทั้งด้านสุขภาพ สังคม สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย

เป้าหมายที่ ๔

ไทยได้เริ่มดำเนินการตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ระยะ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการศึกษา มีการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๐ และส่งเสริมให้เด็ก ปฐมวัยได้รับการดูแลและพัฒนาให้มีความพร้อมก่อนเข้าประถมศึกษา รวมทั้งมีการขับเคลื่อนสะเต็มศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานการพัฒนาความรู้และทักษะที่จำเป็นเพื่อการประกอบอาชีพให้ประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มวัยแรงงาน ในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล นอกจากนี้ มีโครงการโรงเรียนประชารัฐ

(ดีใกล้บ้าน)เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและให้นักเรียนที่อยู่ห่างไกลมีโอกาสเข้าถึงโรงเรียนดีและอยู่ใกล้บ้าน

เป้าหมายที่ ๕

ไทยได้ดำเนินการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ซึ่งบูรณาการกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ ๕ รัฐบาลได้จัดตั้งกลไกคณะกรรมการวินิจฉัยการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศขึ้นเพื่อเป็นช่องทางในการรับแจ้งเหตุสำหรับผู้ที่ถูกเลือกปฏิบัติในกรณีดังกล่าว ในระดับท้องถิ่น รัฐบาลได้ส่งเสริมการพัฒนาทักษะอาชีพให้แก่สตรีและครอบครัว ซึ่งสามารถลดความเสี่ยงต่อการเข้าสู่กระบวนการค้าประเวณีและการค้ามนุษย์ นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้จัดตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ ๕ ซึ่งมีผู้แทนทั้งจากภาครัฐและภาคประชาสังคม

เป้าหมายที่ ๖

รัฐบาลมีแผนแม่บทการจัดการน้ำและสิ่งปฏิกูลของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๙ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ ๖ นอกจากนี้ ในปี ๒๕๖๐ ไทยมีผลดำเนินการที่สำคัญหลายประการ อาทิ การจัดหาหน้าสะอาดเพื่อการอุปโภคและบริโภคให้เพียงพอ การให้ทุกคนเข้าถึงสุขอนามัยที่พอเพียงและเป็นธรรม การบริหารจัดการความต้องการใช้ทรัพยากรน้ำด้านการเกษตร การปกป้องฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับแหล่งน้ำ และการขยายความร่วมมือระหว่างประเทศ รวมทั้งสนับสนุนการเสริมสร้างขีดความสามารถให้แก่ประเทศกำลังพัฒนา นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการในระดับท้องถิ่นโดยการสร้างความเข้าใจและการตระหนักถึงสุขอนามัยของครัวเรือน

เป้าหมายที่ ๗

ในปี ๒๕๖๐ ไทยประสบผลสำเร็จด้านพลังงานใน ๓ ประเด็นหลัก คือ การเข้าถึงพลังงาน การเพิ่มสัดส่วนพลังงานทดแทน และการปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงาน นอกจากนี้ ยังดำเนินการในระดับท้องถิ่น อาทิ โครงการวางแผนพลังงานชุมชน เพื่อสร้างกลไกในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในการวางแผนบริหารจัดการความต้องการ และผลิตพลังงานที่เหมาะสมกับท้องถิ่นของตนเอง

เป้าหมายที่ ๘

ในปี ๒๕๖๐ ไทยได้มุ่งเน้นนโยบายการดูแลเกษตรกรและผู้มีรายได้น้อย สร้างความเข้มแข็งให้ธุรกิจ SMEs และเศรษฐกิจฐานราก นอกจากนี้ ยังมีนโยบายส่งเสริมที่มุ่งเน้นการพัฒนาที่สนับสนุนกิจกรรมที่มีผลผลิตภาพ การสร้างงานที่มีคุณค่า อีกทั้งรัฐบาลยังได้ส่งเสริมแรงงานนอกระบบให้ได้รับการคุ้มครองทางสังคมผ่านกระบวนการทางกฎหมาย ในระดับท้องถิ่น รัฐบาลได้ส่งเสริมการพัฒนากำลังแรงงาน และส่งเสริมด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อมผ่านกลไกระดับจังหวัด

เป้าหมายที่ ๙

ไทยมีความคืบหน้าด้านการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งที่สำคัญในปี ๒๕๖๐ ด้วยกัน ๓ แนวทาง คือ (๑) การพัฒนาการขนส่งที่มีประสิทธิภาพ (๒) การพัฒนาการขนส่งที่สะอาดปลอดภัย และ (๓) การพัฒนาการขนส่งที่เข้าถึงง่ายแก่ผู้โดยสารทุกคน ซึ่งรวมถึงการพัฒนาถนนสายใหม่เพื่อส่งเสริมความกินดีอยู่ดีของประชาชนในท้องถิ่น ในด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน ไทยได้ดำเนินงานที่สำคัญใน ๔ ประเด็น คือ (๑) การขับเคลื่อนอุตสาหกรรมเป้าหมาย ๑๐ อุตสาหกรรม (๒) การพัฒนาผู้ประกอบการโดยเฉพาะ SMEs และ

กลุ่ม Startup (๓) โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก และ (๔) การดูแลสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

เป้าหมายที่ ๑๐

ไทยมีมาตรการสำคัญหลายประการ อาทิ (๑) การให้ความช่วยเหลือชุมชนเมืองตามแนวทางประชารัฐ ได้แก่ มาตรการสินเชื่อประชารัฐเพื่อประชาชน (๒) การลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (๓) การแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบอย่างบูรณาการและยั่งยืน และ (๔) แผนพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชน รัฐบาลยังส่งเสริมสวัสดิการที่เหมาะสมให้เกิดขึ้นกับประชาชน เพื่อเป็นหลักประกันและสร้างความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในช่วงวัยต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมการออมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุด้วย

เป้าหมายที่ ๑๑

ไทยมีผลสำเร็จของโครงการตามเป้าหมายที่ ๑๑ ดังนี้ (๑) การลดจำนวนผู้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ ผ่านโครงการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนตามแนวทางการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นพื้นฐาน (๒) การยกระดับการขนส่งให้สามารถรองรับผู้ใช้งานได้ทุกกลุ่ม และ (๓) การจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๐๒๕

เป้าหมายที่ ๑๒

ไทยได้พัฒนาแผนปฏิบัติการ ๕ ปี ว่าด้วยการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนตามกรอบการดำเนินงานระยะ ๑๐ ปี ว่าด้วยการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน ในระดับท้องถิ่น รัฐบาลได้สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีระบบคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง เก็บรวบรวม และขนส่งแบบแยกประเภท และนำไปกำจัดอย่างถูกวิธี นอกจากนี้ยังได้พัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสร้างการรับรู้และความตระหนักให้ประชาชนได้เกิดวินัยในการลดขยะและคัดแยกขยะอย่างถูกต้อง

เป้าหมายที่ ๑๓

ไทยได้บรรลุประเด็นด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้าสู่แผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี โดยมุ่งเน้นการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและสร้างสังคมคาร์บอนต่ำ ปรับปรุงการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งระบบ รัฐบาลยังมุ่งพัฒนาศักยภาพของท้องถิ่นในการบูรณาการแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๙๓ และมีกระบวนการจัดทำแผนระดับพื้นที่ จนประสบผลสำเร็จในพื้นที่นำร่อง ๑๗ จังหวัด ๓๒ เทศบาล และจะขยายพื้นที่การดำเนินงานในอีก ๖๐ จังหวัด ในช่วงปี ๒๕๖๑-๒๕๖๔

เป้าหมายที่ ๑๔

ในปี ๒๕๖๐ ไทยได้พัฒนาเทคนิคการตรวจวัดความเป็นกรดในทะเล ติดตามเฝ้าระวังความเป็นกรดในทะเล อ่าวไทยและอันดามัน รวมทั้งศึกษาผลกระทบต่อระบบนิเวศทางทะเล นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้เตรียมการดำเนินการประกาศพื้นที่และมาตรการคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จำนวน ๔ พื้นที่ ทั้งนี้ ได้ส่งเสริมให้มีกลไกการรวมกลุ่มของชุมชนชายฝั่ง เพื่อมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เป้าหมายที่ ๑๕

รัฐบาลได้ประกาศพื้นที่อนุรักษ์เป็นอุทยานแห่งชาติ จำนวน ๒ แห่ง เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า จำนวน ๑ แห่ง และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า จำนวน ๑๑ แห่ง รวมเป็นพื้นที่อนุรักษ์ที่เป็นอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขต

ห้ามล่าสัตว์ป่า ที่ประกาศแล้วจำนวน ๒๗๐ แห่ง นอกจากนี้ ยังส่งเสริมแนวทางการเพิ่มพื้นที่ป่า เพื่อทดแทนพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมให้กลับมาเป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรชุมชนในพื้นที่

เป้าหมายที่ ๑๖

ไทยได้ดำเนินงานสำคัญในการบรรลุเป้าหมายที่ ๑๖ ในด้านการเผยแพร่ความรู้และสร้างความตระหนักรู้เรื่องธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการต่อต้านการทุจริตซึ่งได้ดำเนินการร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ ภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคม นอกจากนี้ ไทยยังประสบความสำเร็จในเรื่องอัตราการแจ้งเกิดและยังคงพยายามกำหนดสถานะทางกฎหมาย (legal identity) ให้แก่บุคคล ซึ่งเชื่อมโยงไปสู่การดำเนินงานด้านกระบวนการยุติธรรมในระดับท้องถิ่น ซึ่งมีกลไกสำนักงานยุติธรรมจังหวัดและศูนย์ยุติธรรมชุมชนด้วย รัฐบาลได้พัฒนาระบบการทำงานร่วมกันในลักษณะสหวิชาชีพระหว่างหน่วยงานและชุมชน โดยกำหนดรูปแบบและกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทำความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว

เป้าหมายที่ ๑๗

ไทยมีโครงการหุ้นส่วนความร่วมมือบนพื้นฐานการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP for SDGs Partnership) กับประเทศต่าง ๆ ในกรอบความร่วมมือใต้-ใต้และไตรภาคี ทั้งสิ้น ๒๐ ประเทศ และมีประเทศกำลังพัฒนาที่สนใจเข้าร่วมโครงการในลักษณะดังกล่าวอีก ๘ ประเทศ สำหรับภายในประเทศ รัฐบาลได้มุ่งส่งเสริมกลไกการดำเนินงาน (means of implementation) อาทิ รัฐบาลได้เพิ่มสัดส่วนงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากภาษีมากยิ่งขึ้น และสนับสนุนให้ประชาชนเข้าถึงบริการอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ ยังได้จัดตั้งกลไกคณะทำงานร่วมภาคประชาสังคมและภาครัฐเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายใต้เป้าหมายที่ ๑๗ เพื่อเป็นเวทีให้ภาครัฐและภาคประชาสังคมได้มีพื้นที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอันจะเป็นการเสริมสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันอีกด้วย

การดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยเป้าหมายที่ ๑ แบบสรุป

สรุปผลความคืบหน้า

ในช่วงระยะเวลา ๓๐ ปีที่ผ่านมา ปัญหาความยากจนของไทยลดลงมาก โดยจำนวนคนจนได้ลดลงประมาณ ๒๘ ล้านคน จากจำนวนผู้ยากจน ๓๔.๑ ล้านคนในปี ๒๕๓๑ เหลือ ๕.๘๑ ล้านคนในปี ๒๕๕๙ สัดส่วนคนจนลดลงจากร้อยละ ๖๕.๑๗ เหลือร้อยละ ๘.๖ ในปี ๒๕๕๙ ในปี ๒๕๖๑ ประเทศไทยได้ดำเนินโครงการไทยนิยม ยั่งยืน โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๑ การแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศซึ่งมีกลไก ๔ ระดับ ได้แก่ ระดับชาติ ระดับจังหวัด/กทม. ระดับอำเภอ/เขต และทีมขับเคลื่อนฯ ระดับตำบล เพื่อบริหารจัดการชุดความรู้ / กรอบหลักการในการดำเนินงานจำนวน ๑๐ เรื่องลงสู่ระดับพื้นที่ ได้แก่ ๑. สัญญาประชาคมผูกใจไทยเป็นหนึ่ง ๒. คนไทยไม่ทิ้งกัน ๓. ชุมชนอยู่ดีมีสุข ๔. วิถีไทยวิถีพอเพียง ๕. รู้สิทธิ รู้หน้าที่ รู้กฎหมาย ๖. รู้กลไกการบริหารราชการ ๗. รู้รักประชาธิปไตย ๘. รู้เท่าทันเทคโนโลยี ๙. ร่วมแก้ไขปัญหาเสพติด และ ๑๐. งานตามภารกิจของหน่วยงาน (Function)

การขับเคลื่อนในระดับท้องถิ่น

รัฐบาลได้จัดตั้ง “ทีมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ระดับตำบล / ชุมชน” จำนวน ๗,๖๖๘ ทีม ประกอบไปด้วยข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หน่วยงานด้านความมั่นคง ประชาชนชาวบ้านจิตอาสาในพื้นที่ จำนวน ๗ - ๑๒ คน ทำหน้าที่เป็นกลไกสนับสนุนการดำเนินโครงการฯ ในระดับพื้นที่ / ท้องถิ่น ด้วยการสร้างการรับรู้และความเข้าใจให้กับประชาชนในหมู่บ้านและชุมชน จำนวน ๘๒,๓๗๑ แห่ง ทั่วประเทศ นอกจากนี้ ยังมี ๑. ทีมหมอประชารัฐสุขใจ (ปรจ.) ของกระทรวงการคลัง ที่ลงไปดูแลผู้มีรายได้น้อยใน ๔ มิติ ได้แก่ (๑) การมีงานทำ (๒) การฝึกอบรมอาชีพและการศึกษา (๓) การเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ และ (๔) การเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐาน ๒. ทีมของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมลงพื้นที่เพื่อรับฟังปัญหาความต้องการของประชาชนด้านการเกษตร จำนวน ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ปศุสัตว์ ๒) การผลิต ๓) ประมง ๔) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ๕) การสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าทางการเกษตร ๓. วิทยากรแกนนำโครงการเน็ตประชารัฐของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และทีมครู กศน. ของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากโครงข่ายเน็ตประชารัฐ อาทิ การใช้บริการอินเทอร์เน็ต การเข้าถึงข้อมูลและบริการต่างๆ ของภาครัฐ ๔. ชุดปฏิบัติการขับเคลื่อนสร้างความปลอดภัย ๕. ทีมคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และ ๖. ทีมชุดปฏิบัติการประจำตำบล

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน เน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยมีการสร้างการรับรู้ / ความเข้าใจให้กับประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมทำประชาคมกับทีมขับเคลื่อนฯ ระดับตำบล / ชุมชน เกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล ซึ่งเมื่อประชาชนเกิดความเข้าใจแล้ว ก็สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศได้มากยิ่งขึ้น ด้วยการคิด ทำ และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อยู่บนพื้นฐานความต้องการของตนเอง โดยมีส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน เพื่อให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างตรงจุดและยั่งยืน สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ **นิสิตนักศึกษา** ที่ศึกษาในสถาบันการศึกษาในพื้นที่ยังได้ร่วมลงพื้นที่เพื่อให้มีโอกาสเรียนรู้การทำงานของส่วนราชการ ตลอดจนมีส่วนร่วมสนับสนุน “ทีมขับเคลื่อนฯ ระดับอำเภอ” ในการสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาความต้องการของประชาชนที่ได้รับมาจากทีมขับเคลื่อนฯ ระดับตำบล รวมทั้งติดตามการดำเนินการโครงการ ให้มีความโปร่งใส ร่วมกับภาคเอกชนและภาคประชาสังคมในพื้นที่

การดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยเป้าหมายที่ ๒ แบบสรุป

สรุปผลความคืบหน้า

ประเทศไทยยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อลดจำนวนผู้ขาดสารอาหารที่มีจำนวนร้อยละ ๙.๕ (พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๕๙) โดยการส่งเสริมโภชนาการและให้ความรู้กับประชากรทุกระดับ โดยเฉพาะเด็ก สตรี และ คนชรา ส่งผลให้ ปี ๒๕๖๐ จำนวนเด็กทารกแรกเกิดที่มีน้ำหนักน้อยกว่า ๒,๕๐๐ กรัม เหลือร้อยละ ๑๑.๑ และ เด็กอายุ ๐-๕ ปี สูงดีสมส่วน เพิ่มขึ้นร้อยละ ๕๐.๘๑ นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้สร้างหลักประกันให้มีระบบการผลิตอาหารอย่างยั่งยืน ผ่านโครงการสำคัญ อาทิ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตรายสินค้า การจัดทำมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร การใช้เครื่องจักรกลทดแทนแรงงาน การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เกษตรแปลงใหญ่ การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมโดยใช้ Agri-map ธนาคารสินค้าเกษตร ตลาดสินค้าเกษตร การพัฒนา Smart Farmer การสร้างโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งทุน และการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและชุมชนเข้มแข็ง รวมทั้งให้ความสำคัญในการรวบรวมความหลากหลายและอนุรักษ์พันธุกรรมในธนาคารเชื้อพันธุ์พืช ประมง ปศุสัตว์อย่างยั่งยืน

การขับเคลื่อนในระดับท้องถิ่น

ไทยให้ความสำคัญกับการขจัดความหิวโหยและการเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารในระดับท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละจังหวัด กลุ่มจังหวัด และภูมิภาค โดยภาครัฐจะมีกลไกการดำเนินงานการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญต่าง ๆ ผ่านหน่วยงานหรือคณะทำงานในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล อาทิ ศูนย์อนามัยและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด มีบทบาทในการสนับสนุนการบรรลุเป้าประสงค์ในเรื่องของการสร้างหลักประกันการเข้าถึงอาหารที่ปลอดภัย และมีโภชนาการ คณะอนุกรรมการการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด มีการทำงานแบบบูรณาการร่วมกับทุกภาคส่วนในจังหวัดและท้องถิ่น มีหน้าที่ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ในระดับจังหวัด โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์สู่เกษตรกรและประชาชนในท้องถิ่น อันเป็นการตอบสนองต่อการบรรลุเป้าประสงค์ในเรื่องของความมั่นคงทางอาหาร การเพิ่มผลิตภาพทางการเกษตรและรายได้ของผู้ผลิตอาหารรายเล็ก รวมทั้งมีระบบการผลิตอาหารและการเกษตรแบบยั่งยืน

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

การสร้างหลักประกันให้มีระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืน ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนช่วยกัน ผลักดันการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม ประเทศไทยมีรูปแบบความร่วมมือที่เรียกว่า สามพลังประชารัฐ โดยเป็นกลไกที่ ภาคเอกชน และประชาสังคม พันธมิตรทางการเกษตรมีบทบาทเป็นผู้ขับเคลื่อนและสนับสนุนด้านการวิจัยและพัฒนา การให้ความรู้ด้านเทคโนโลยีและวิชาการ การลงทุนภาคการเกษตรในโซ่อุปทานการผลิตสินค้าเกษตรและอาหาร และการตลาด โดยมีภาครัฐอำนวยความสะดวกร่วมส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการผลิตอาหารที่ปลอดภัย มีโภชนาการ และเพียงพอ ที่ผ่านมามีโครงการสำคัญ อาทิ การส่งเสริมโภชนาการเด็ก วัยรุ่น และสตรี การสร้างผู้นำด้านสุขภาพเพื่อปรับพฤติกรรมสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ การรวมกลุ่มการผลิตเกษตรแปลงใหญ่แบบประชารัฐเกษตรสมัยใหม่ การพัฒนาสหกรณ์การเกษตรให้เข้มแข็งโดยการบ่มเพาะสหกรณ์จากความร่วมมือของภาครัฐและเอกชนที่มีแผนปฏิบัติการตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาพัฒนา Application เพื่อการเกษตร

การดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยเป้าหมายที่ ๓ แบบสรุป

สรุปผลความคืบหน้า

ไทยได้ดำเนินการตามแผนการขับเคลื่อนตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (ด้านสาธารณสุข) ภายใต้ยุทธศาสตร์พัฒนาความเป็นเลิศ ๔ ด้าน ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคเป็นเลิศ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกกลุ่มวัยมีสุขภาพดี ได้รับการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพและลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ โดยมีระบบตอบสนองต่อภัยสุขภาพต่าง ๆ ตลอดจนมีการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพที่ดี อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี ส่งผลให้อายุขัยเฉลี่ยและคุณภาพชีวิตดีขึ้น ยุทธศาสตร์ที่ ๒ บริการเป็นเลิศ เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพครอบคลุมทั่วถึงลดความเหลื่อมล้ำของผู้รับบริการในด้านการแพทย์และสาธารณสุขรวมทั้งมีระบบการส่งต่อที่มีคุณภาพเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างเท่าเทียม ยุทธศาสตร์ที่ ๓ บุคลากรเป็นเลิศ เพื่อให้มีกำลังคนด้านสุขภาพที่เพียงพอและมีคุณภาพ มีการกระจายที่เหมาะสม เป็นธรรมและทั่วถึง เพื่อตอบสนองต่อความต้องการด้านสุขภาพของประชาชน และยุทธศาสตร์ที่ ๔ บริหารเป็นเลิศด้วยธรรมาภิบาล เพื่อลดค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพลงและยั่งยืน ด้วยการบริหารจัดการอย่างมีธรรมาภิบาล ระบบบริหารจัดการที่โปร่งใสเป็นธรรมตรวจสอบได้

การขับเคลื่อนในระดับท้องถิ่น

การขับเคลื่อนการดำเนินงานในระดับท้องถิ่นและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง กระทรวงสาธารณสุขได้ดำเนินการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบสาธารณสุขให้เกิดผล โดยการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ในการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) เพื่อส่งเสริมการทำงานแบบประชารัฐ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ให้ดีขึ้นโดยหลักการพื้นฐาน ประชาชนเป็นศูนย์กลาง เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชนในระดับอำเภออย่างเป็นรูปธรรม ประชาชนได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในทุกมิติ ทั้งด้านสุขภาพ สังคม สิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย ปัญหาปากท้อง บูรณาการเชื่อมโยงกับภาคีเครือข่าย จากอำเภอถึงตำบล หมู่บ้าน และครอบครัว ภายใต้แนวคิด “คนอำเภอเดียวกัน ไม่ทอดทิ้งกัน” โดยในระยะแรกมีมาตรการสำคัญ คือ ๑) สร้างความเข้มแข็งระบบข้อมูลและระบบเฝ้าระวังโรค ๒) สร้างและพัฒนาผู้ให้บริการ/ทีมทั้งในสถานบริการและเครือข่ายบริการอย่างเป็นระบบ ๓) บริหารจัดการระดมทรัพยากรในแต่ละภาคส่วน ๔) ส่งเสริมการบูรณาการและมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนที่มีผลต่อสุขภาพ ๕) ผลักดันกฎหมาย/ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

มีการลงนามความร่วมมือ (MOU : Memorandum of Understanding) ระหว่าง กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ เป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนเพื่อให้เห็นถึงความชัดเจนของทิศทางและการให้ความสำคัญในระดับนโยบาย โดยมีองค์ประกอบจากทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อการขับเคลื่อนอย่างมีประสิทธิภาพ เริ่มต้นดำเนินการใน ๗๓ พื้นที่และขยายเป็น ๒๐๐ พื้นที่ในปี ๒๕๖๐ และจะดำเนินการให้ครบทั้ง ๘๗๘ แห่งทั่วประเทศในปี ๒๕๖๒ ในปี ๒๕๖๑ ได้ให้ความสำคัญเชิงนโยบายโดยนำเรื่องคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) มาเป็น KPI ของกระทรวงสาธารณสุขด้วย

การดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยเป้าหมายที่ ๔ แบบสรุป

สรุปผลความคืบหน้า

ประเทศไทยดำเนินการพัฒนาการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการศึกษา อาทิ การจัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ การประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๐ และส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้าประถมศึกษา ส่งผลให้อัตราการเข้าเรียนรวมระดับก่อนประถมศึกษา มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างชัดเจน (ปีการศึกษา ๒๕๖๐ ร้อยละ ๘๒.๓๐ ปีการศึกษา ๒๕๕๙ ร้อยละ ๗๔.๔๗) นอกจากนี้ ได้มีการขับเคลื่อนสะเต็มศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นฐานสมรรถนะ (E to E) การพัฒนาทักษะสมรรถนะของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงออกกลางคัน และกลุ่มที่ไม่ศึกษาต่อในรูปแบบ Social Lab การจัดตั้งกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา เพื่อช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และลดความเหลื่อมล้ำในการจัดการศึกษาที่ยังคงเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทย สะท้อนจากดัชนีความเสมอภาคทางพื้นที่และเศรษฐกิจฐานครัวเรือนของอัตราผู้สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ที่แสดงถึงความไม่เสมอภาคในระดับสูง (๑.๐๐ และ ๐.๙๙) นอกจากนี้ มีความก้าวหน้าของการจัดตั้งศูนย์ระดับภูมิภาคด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความยั่งยืนของซีมีโอ (SEAMEO SEPS) และการจัดตั้งศูนย์ระดับภูมิภาคด้วยสะเต็มศึกษาของซีมีโอ (SEAMEO STEM-ED) ในประเทศไทย ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว โดยได้จัดทำรายงานการศึกษาความเป็นไปได้ของการจัดตั้งศูนย์ฯ เรียบร้อยแล้ว เพื่อเสนอในที่ประชุม SEAMEO Regional Centre Directors Meeting ช่วงเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๑

การขับเคลื่อนในระดับท้องถิ่น

กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการพัฒนาความรู้ ทักษะที่จำเป็นเพื่อประกอบอาชีพให้ประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มวัยแรงงาน ในสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ซึ่งกระจายในพื้นที่ระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล นอกจากนี้ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ ในการพัฒนาให้ประชาชนมีความรู้ทางเทคโนโลยีดิจิทัล ด้วยหลักสูตร digital literacy และ E-commerce ผ่านเครือข่ายศูนย์ดิจิทัลชุมชนในระดับตำบล ซึ่งตอบสนองเป้าประสงค์ที่ ๔.๔ ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ในการพัฒนาให้เยาวชนและประชาชนให้มีทักษะที่จำเป็น ทักษะอาชีพสำหรับการจ้างงาน การเป็นผู้ประกอบการ และการมีงานที่มีคุณค่า เพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

รัฐบาลไทยส่งเสริมให้เกิดการสานพลังด้านการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม อาทิ โรงเรียนประชารัฐ (ดีใกล้บ้าน) เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้นักเรียนที่อยู่ห่างไกลมีโอกาสเข้าถึงโรงเรียนดีและอยู่ใกล้บ้าน โดยความร่วมมือแบบประชารัฐ รวมทั้งได้พัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน* ในรูปแบบ Partnership School หรือโรงเรียนร่วมพัฒนา ซึ่งการบริหารจัดการศึกษาอยู่ภายใต้การดูแลของผู้มีส่วนร่วมระดับท้องถิ่นเป็นหลัก ทั้งภาคเอกชน ผู้นำระดับท้องถิ่น ชุมชน ผู้ปกครอง และมหาวิทยาลัยในพื้นที่ แต่ยังคงได้รับการสนับสนุนงบประมาณ และการกำกับดูแลคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษาจากส่วนกลาง โดยมีโรงเรียนต้นแบบ ๔๐ แห่ง ที่จะเริ่มดำเนินการในภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ เป็นต้นไป นอกจากนี้ ยังส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในรูปแบบต่าง ๆ โดยมูลนิธิ/องค์กรอิสระ/ภาคประชาสังคมร่วมกับหน่วยงานจัดการศึกษา อย่างต่อเนื่อง อาทิ สถานศึกษาพอเพียง โรงเรียนคุณธรรม ค่ายเยาวชนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

*การศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การศึกษา ๑๕ ปี ตั้งแต่ระดับอนุบาล (๑-๓) ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น-ตอนปลาย (สายสามัญและสายอาชีพ)

การดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยเป้าหมายที่ ๕ แบบสรุป

สรุปผลความคืบหน้า

ประเทศไทยมี “ยุทธศาสตร์การพัฒนาศสตรี” (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ซึ่งได้บูรณาการเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ ๕ เป็นส่วนหนึ่งของแผน และใช้เป็นแผนหลักในด้านการพัฒนาศสตรี รวมถึงมีการจัดทำร่างแผนปฏิบัติการ ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาศสตรี อีกทั้ง ยังได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสตรีในระบบเศรษฐกิจ โดยเฉพาะผู้ประกอบการสตรี อย่างไรก็ตาม ยังคงพบว่ามีสถานการณ์ความรุนแรงฯ เกิดขึ้นในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง ซึ่งไทยมีกลไกการรับแจ้งเหตุที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงฯ ผ่านศูนย์ช่วยเหลือสังคม ๑๓๐๐ (Social Assistance Center: SAC) และศูนย์พึ่งได้ของโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นช่องทางให้แก่ผู้ประสบปัญหาทางสังคมทั่วประเทศ ซึ่งที่ผ่านมา รัฐบาลได้พยายามจัดตั้งกลไกต่างๆ เพื่อรับมือกับความท้าทายข้างต้น โดยเน้นการสร้างการตระหนักรู้ถึงปัญหาความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีแนวทางในการป้องกันปัญหาความรุนแรงต่อเด็ก และสตรี ซึ่งรัฐบาลยังได้จัดตั้งกลไกคณะกรรมการวินิจฉัยการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ (วลพ.) เพื่อเป็นช่องทางในการรับแจ้งเหตุสำหรับผู้ที่ถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมโดยเหตุแห่งเพศ โดยคณะกรรมการฯ จะวินิจฉัย และมีกลไกชดเชยเยียวยาแก่ผู้เสียหายโดยประชาชนสามารถยื่นคำร้องผ่านช่องทางต่างๆ ได้แก่ การยื่นคำร้องด้วยตนเองหรือทางไปรษณีย์ที่กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาศสตรีและครอบครัว ๘ แห่งใน ส่วนภูมิภาค และช่องทางออนไลน์

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนเป้าหมายที่ ๕ ในขั้นตอนนี้ต่อไป คือการพัฒนาาระบบข้อมูลด้าน ความรุนแรงต่อเด็กและสตรีในประเทศไทย โดยกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ร่วมกับ UN Women จะดำเนินโครงการสำรวจข้อมูล ความรุนแรงต่อเด็กและสตรีในระดับประเทศ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับเด็ก และสตรีในหลายมิติ ซึ่งการสำรวจข้อมูลดังกล่าวจะทำให้ฐานข้อมูลความรุนแรงในประเทศไทยมีความครอบคลุมมากขึ้น

การขับเคลื่อนในระดับท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์การพัฒนาศสตรี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนในระดับพื้นที่ โดย กำหนดยุทธศาสตร์ในการเสริมพลัง เพิ่มบทบาท และพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่สตรีไทยทุกกลุ่ม และทุกระดับ โดยเฉพาะกลุ่มที่อยู่ในภาวะยากลำบาก หรือกลุ่มด้อยโอกาส ซึ่งในแผนปฏิบัติการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาศสตรี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ได้กำหนดโครงการต่างๆ ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาในระดับท้องถิ่น เช่น โครงการ พัฒนาทักษะอาชีพแก่สตรีและครอบครัว โดยมีกลุ่มเป้าหมายในระดับชุมชน (Local Community) ที่ประสบปัญหาการว่างงาน ถูกเลิกจ้าง ไม่มีอาชีพ ด้อยโอกาสทางการศึกษา มีความเสี่ยงต่อการเข้าสู่ กระบวนการค้าประเวณี หรือการค้ามนุษย์ โดยคัดเลือกจากสตรีที่ผ่านการฝึกอาชีพตามโครงการสร้างชีวิตใหม่ ให้สตรีและครอบครัวของศูนย์เรียนรู้การพัฒนาศสตรีและครอบครัว ๘ ศูนย์ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนา ทักษะอาชีพสามารถนำไปประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เลี้ยงดูตนเองและครอบครัวเป็นผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีศักยภาพในการดำรงชีวิตทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนเป้าหมายที่ ๕ ได้มีการจัดตั้ง คณะทำงานขับเคลื่อนการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ ๕ โดยมีผู้แทนจากภาครัฐและ ภาคประชาสังคมเข้าร่วมเป็นคณะทำงานฯ ได้แก่ มูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สมาคมส่งเสริมศักยภาพสตรี พิกการ มูลนิธิผู้หญิง มูลนิธิเพื่อการพัฒนาแรงงานและอาชีพ และขบวนการผู้หญิงปฏิรูปประเทศไทย เพื่อเป็น การส่งเสริมการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ ๕ โดยมีความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ปัจจุบันได้มีการจัดการประชุม คณะทำงานฯ เพื่อกำหนดทิศทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ ๕ ร่วมกัน โดยเป็นเวทีใน การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างภาครัฐและภาคประชาสังคม ซึ่งภาครัฐได้นำข้อเสนอแนะจากภาคประชาสังคมมา เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป

การดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยเป้าหมายที่ ๖ แบบสรุป

สรุปผลความคืบหน้า

รัฐบาลได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ ปี ๒๕๕๘ – ๒๕๕๙ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการน้ำตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ นอกจากนี้ยังมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์อนามัยสิ่งแวดล้อม และแผนแม่บทการจัดการส้วมและสิ่งปฏิกูลของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๙ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ ๖ ด้วย

ผลการดำเนินการที่สำคัญของ SDG6 ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้แก่ (๑) การจัดหาพื้นที่สะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภคให้เพียงพอทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพครอบคลุมทุกหมู่บ้านในเขตเมืองและท้องถิ่น รวมถึงพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษและแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ (๒) การให้ทุกคนเข้าถึงเข้าถึงสุขอนามัยที่พอเพียง เป็นธรรมและยุติการขับถ่ายในที่โล่ง ดำเนินการภายใต้โครงการส่งเสริมการจัดการสิ่งปฏิกูลเพื่อลดการปนเปื้อนสู่แหล่งน้ำและลดผลกระทบต่อสุขภาพ และโครงการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (๓) การบริหารจัดการความต้องการใช้ทรัพยากรน้ำในด้านการเกษตร อุปโภค บริโภค อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และรักษาระบบนิเวศน์ ให้มีความสมดุลและเพียงพอกับปริมาณน้ำต้นทุนเฉลี่ยปีละ ๑๔๐,๐๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ดำเนินการภายใต้โครงการอนุรักษ์ พื้นฟู พัฒนาแหล่งน้ำ (๔) การปกป้องฟื้นฟูระบบนิเวศน์ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งน้ำ รวมถึงภูเขา ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ ดำเนินการภายใต้โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย และ (๕) การขยายความร่วมมือระหว่างประเทศและการสนับสนุนการเสริมสร้างขีดความสามารถให้แก่ประเทศกำลังพัฒนา ได้แก่ การช่วยเหลือทางวิชาการในการแก้ไขปัญหาทางเทคนิคของสถานีสูบน้ำพื้นที่เกษตรเชิงพาณิชย์ แก้วราชาอาณาจักรภูฏาน

การขับเคลื่อนในระดับท้องถิ่น

การขับเคลื่อนการดำเนินงานในระดับท้องถิ่น กรมอนามัยร่วมกับกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำโครงการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการจัดการคุณภาพน้ำบริโภค โดยมีการอบรมเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเข้าใจและตระหนักถึงสุขอนามัยของครัวเรือน นอกจากนี้ ยังมีการจัดประชุมเพื่อพัฒนาการจัดการสิ่งปฏิกูล ตามกฎหมายกระทรวงสาธารณสุขเพื่อเสริมสร้างและป้องกันปัญหาโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

กรมทรัพยากรน้ำได้จัดทำแผนบูรณาการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๕ ลุ่มน้ำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในระดับท้องถิ่น ระดับลุ่มน้ำ และระดับประเทศ นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมวันน้ำโลก (World Water Day) เพื่อระลึกถึงความสำคัญของน้ำที่เป็นปัจจัยในการดำรงชีวิตของทุกชีวิตบนโลก ในวันที่ ๒๒ มีนาคม เป็นประจำทุกปี และกรมอนามัยมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างกระแสสังคม ธารรงค์ วันส้วมโลก “World Toilet Day” เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

การดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยเป้าหมายที่ ๗ แบบสรุป

สรุปผลความคืบหน้า

ในปี ๒๕๖๐ ประเทศไทยประสบผลสำเร็จใน ๓ ประเด็นหลัก คือ การเข้าถึงพลังงาน การเพิ่มสัดส่วนพลังงานทดแทน และการปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงาน ทั้งนี้ ความสำเร็จของการดำเนินงานของแต่ละเป้าประสงค์สามารถสะท้อนได้โดยตัวชี้วัดดังต่อไปนี้

การเข้าถึงพลังงาน การสร้างหลักประกันว่ามีการเข้าถึงการบริการพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่สามารถซื้อหาได้และเชื่อถือได้ ภายในปี ๒๕๗๓ มีเป้าหมายร้อยละของประชากรที่เข้าถึงไฟฟ้า เท่ากับ ๙๙.๙๙ ความคืบหน้าสถานะ ณ ปี ๒๕๖๐ พบว่าร้อยละของประชากรที่เข้าถึงไฟฟ้าเท่ากับ ร้อยละ ๙๙.๗๗

การเพิ่มสัดส่วนพลังงานทดแทน เพิ่มสัดส่วนของพลังงานทดแทนในการใช้พลังงานแบบผสมผสานการใช้พลังงานของโลก ภายในปี ๒๕๗๓ มีเป้าหมายสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๐๘ ภายในปี ๒๕๗๓ ความคืบหน้าสถานะ ณ ธันวาคม ๒๕๖๐ มีสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนร้อยละ ๑๔.๔๙ ของการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย

การปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงาน เพิ่มอัตราการปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงานของโลกให้เพิ่มขึ้น ๒ เท่า ภายในปี ๒๕๗๓ ลดความเข้มของการใช้พลังงาน (Energy Intensity: EI) ลงร้อยละ ๓๐ ภายในปี ๒๕๗๙ เมื่อเทียบกับปีฐาน (๒๕๕๓) ซึ่งความคืบหน้าสถานะ ณ ปี ๒๕๖๐ มีความเข้มของการใช้พลังงานเท่ากับ ๗.๗๗ ktoe (กิโลตันน้ำมันดิบ) ต่อพันล้านบาท

การขับเคลื่อนในระดับท้องถิ่น

เป้าประสงค์การเข้าถึงพลังงาน การเพิ่มสัดส่วนพลังงานทดแทนรวมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ ๗ นั้น มีความจำเป็นต้องครอบคลุมถึงระดับท้องถิ่นซึ่งแม้จะเป็นผู้ใช้พลังงานในสัดส่วนที่น้อยแต่เป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญที่ก่อให้เกิดการเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่อย่างทั่วถึง โดยกระทรวงพลังงานได้ดำเนิน **โครงการการวางแผนพลังงานชุมชน** มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๐ มีองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมโครงการจำนวนรวมกว่า ๑,๔๒๕ แห่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างกลไกในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในการวางแผนบริหารจัดการความต้องการ และผลิตพลังงานที่เหมาะสมกับท้องถิ่นของตนเอง มีผลสัมฤทธิ์เชิงประจักษ์ที่สำคัญ เช่น ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ คริวเรือนต้นแบบที่สามารถลดการใช้พลังงานได้มูลค่าประมาณ ๒.๙ ล้านบาท และวิสาหกิจชุมชนลดการใช้พลังงานในการผลิตได้กว่าร้อยละ ๒๐-๖๐ คิดเป็นมูลค่าพลังงานที่ลดลงไม่ต่ำกว่า ๔.๕ ล้านบาทต่อปี

ทั้งนี้ โครงการดังกล่าวมีส่วนสนับสนุนการเข้าถึงพลังงานที่เหมาะสมของประชาชนในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งเป็นพื้นที่ที่รัฐต้องลงทุนสูงในการขยายระบบส่งไฟฟ้าหรือการขนส่งพลังงานให้ครอบคลุมและอาจใช้เวลานาน โดย การเพิ่มศักยภาพครัวเรือนให้สามารถวางแผนและผลิตพลังงานที่เหมาะสม โดยการใช้พลังงานทดแทนอื่น ๆ อาทิ ระบบโซลาร์โฮมหรือเซลล์แสงอาทิตย์ติดตั้งบนหลังคาเพื่อผลิตไฟฟ้า หรือการเพิ่มประสิทธิภาพการหุงต้มด้วยเตาไฟประสิทธิภาพสูง สามารถลดการลงทุนของรัฐและเร่งการพัฒนาตามเป้าประสงค์ของ SDG7

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

กระบวนการการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ**โครงการแผนพลังงานชุมชน**ที่สำคัญ อาทิ การให้ท้องถิ่นเป็นผู้เก็บข้อมูลการใช้พลังงานและศักยภาพชุมชนแบบรายครัวเรือนเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้วิเคราะห์ประกอบ การจัดทำแผนพลังงานชุมชน การสนับสนุนและเชื่อมต่อให้แต่ละชุมชนเรียนรู้จากการศึกษาต้นแบบการวางแผนพลังงานจากชุมชนที่ได้ดำเนินการประสบผลสำเร็จ และศึกษาเทคโนโลยีพลังงานทางเลือกจากอุปกรณ์จริง การให้ผู้นำชุมชนผลักดันการนำแผนไปสู่การปฏิบัติโดยคนในพื้นที่เป็นผู้จัดระบบการบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ ในชุมชน เช่น งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ การติดตามผล ทั้งนี้ องค์ประกอบของผู้ดำเนินโครงการนอกจากเจ้าหน้าที่รัฐ มีทั้งคณะทำงานและองค์กรในชุมชน ครัวเรือนต้นแบบ วิทยากรท้องถิ่นในศูนย์เรียนรู้ด้านพลังงาน เครือข่ายทางประชาสังคม รวมถึงการสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ

การดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยเป้าหมายที่ ๘ แบบสรุป

สรุปผลความคืบหน้า

ประเทศไทยตั้งเป้าหมายที่จะยกระดับประเทศให้ก้าวข้ามประเทศรายได้ปานกลางไปสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้สูงในปี ๒๕๗๕ (มีรายได้ต่อหัวประมาณ ๑๓,๐๐๐ ดอลลาร์ สหรัฐต่อคนต่อปี) โดยในช่วง สิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ในปี ๒๕๖๔ (ตั้งเป้าหมายให้มีรายได้ต่อหัวประมาณ ๘,๒๐๐ ดอลลาร์ สหรัฐต่อคนต่อปี) ซึ่ง ปี ๒๕๖๐ มีรายได้ต่อหัวเท่ากับ ๒๒๘,๔๑๒ บาทต่อคนต่อปี หรือคิดเป็น ๖,๗๓๐.๒ ดอลลาร์สหรัฐต่อหัวต่อปี เศรษฐกิจไทยขยายตัวร้อยละ ๓.๙ ปรับตัวดีต่อเนื่องจากขยายตัวร้อยละ ๓.๓ ในปี ๒๕๕๙ ในปี ๒๕๖๐ มีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวทั้งสิ้น ๓๕,๓๘๑,๒๑๐ คน ขยายตัวร้อยละ ๘.๗๗ เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ภาคการท่องเที่ยวของไทยก่อให้เกิดประโยชน์ในรูปของรายได้แก่ประเทศและกระจายรายได้ดังกล่าวสู่ภูมิภาคต่าง ๆ รวม ๒.๗๕๔ ล้านล้านบาท ขยายตัวร้อยละ ๙.๔๗ จากช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อนหน้า โดยในจำนวนนี้คิดเป็นรายได้ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวของชาวต่างชาติ ๑.๘๒๔ ล้านล้านบาท และการท่องเที่ยวภายในประเทศของชาวไทย ๙.๓ แสนล้านบาท ส่วนด้านแรงงาน ณ เดือนธันวาคม ๒๕๖๐ มีจำนวนแรงงานทั้งสิ้น ๓๗.๑๙ ล้านคน เป็นผู้ทำงานในภาคเกษตรกรรม ๑๒.๒๖ ล้านคน และนอกภาคเกษตรกรรม ๒๔.๙๓ ล้านคน มีจำนวนการว่างงานในเดือนธันวาคม ๒๕๖๐ มีทั้งสิ้น ๓.๖๔ แสนคน หรือคิดเป็นอัตราการว่างงาน ร้อยละ ๑.๐ เมื่อเปรียบเทียบกับ ช่วงเวลาเดียวกัน

นโยบายที่สำคัญๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจและการมีงานทำ คือ (๑) นโยบายการดูแลเกษตรกรและผู้มีรายได้น้อย การสร้างความเข้มแข็งให้ SMEs และเศรษฐกิจฐานราก โดยรัฐบาลได้ให้การช่วยเหลือและสนับสนุนเกษตรกรเพื่อสร้างรายได้ จำแนกเป็น มาตรการส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุน อาทิ โครงการสนับสนุนสินเชื่อเพื่อพัฒนาการเกษตรแบบแปลงใหญ่ นอกจากนี้ ยังมีมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรรายสินค้า (ข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ยางพารา ผลไม้ กระจับปี่ กุ้ง การปรับเปลี่ยนพื้นที่นาในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมไปทำการเกษตรอื่น) และมาตรการช่วยเหลือด้านอื่นๆ เช่น โครงการประกันภัยข้าวนาปี (๒) นโยบายส่งเสริมที่มุ่งเน้นการพัฒนาที่สนับสนุนกิจกรรมที่มีผลิตภาพ การสร้างงานที่มีคุณค่า ความเป็นผู้ประกอบการ ความสร้างสรรค์และนวัตกรรม และให้การสนับสนุนการรวมตัวและการเติบโตของวิสาหกิจรายย่อย ขนาดเล็ก และขนาดกลาง ด้านการท่องเที่ยวเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

การขับเคลื่อนในระดับท้องถิ่น

(๑) การบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนากำลังแรงงานระดับท้องถิ่นโดยดำเนินการผ่านคณะกรรมการพัฒนาแรงงานและประสานงานการฝึกอาชีพจังหวัด (กพร. ปจ.) ในกรณีวิเคราะห์ความต้องการแรงงานในระดับพื้นที่ ตลอดจนส่งเสริมสถานประกอบกิจการและองค์กรในภาคเอกชนของจังหวัดให้มีส่วนร่วมในการพัฒนากำลังแรงงานในพื้นที่ โดยให้ได้รับสิทธิประโยชน์ตาม พรบ. ส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ.๒๕๔๕ และฉบับที่ ๒ พ.ศ.๒๕๕๗ โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในระดับท้องถิ่น อาทิ สภาหอการค้าจังหวัด อบต. /อบจ. สถานศึกษาและสถานประกอบกิจการ

(๒) การส่งเสริมด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานระดับจังหวัด โดยจัดตั้งกลไกระดับจังหวัดที่ช่วยสนับสนุน ได้แก่ คณะอนุกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานระดับจังหวัด ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ และมีหน่วยงานราชการในจังหวัดพร้อมด้วยผู้แทนนายจ้าง ลูกจ้าง เป็นกรรมการ นอกจากนี้ได้มีแนวทางให้จังหวัดทุกจังหวัดแต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนโครงการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของประเทศ (Safety Thailand) ในระดับจังหวัดเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

รัฐบาลส่งเสริมแรงงานนอกระบบให้ได้รับการคุ้มครองทางสังคม เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐ คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบร่างกฎหมาย ๓ ฉบับ ได้แก่ ๑) ร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดคุณสมบัติของบุคคล ซึ่งอาจสมัครเข้าเป็นผู้ประกันตน พ.ศ. ... ๒) ร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และอัตราการจ่ายเงิน สมทบประเภทของประโยชน์ทดแทน ตลอดจนหลักเกณฑ์และเงื่อนไขแห่งสิทธิในการรับประโยชน์ทดแทน พ.ศ.... และ ๓) ร่าง

กฎกระทรวงกำหนดอัตราเงินสมทบที่รัฐบาลจ่ายเข้ากองทุนประกันสังคมสำหรับบุคคลซึ่งสมัครเข้าเป็นผู้ประกันตน พ.ศ. เพื่อเป็นการเพิ่มสิทธิประโยชน์ให้กับสมาชิกกองทุน และเพิ่มทางเลือกในการจ่ายเงินเข้ากองทุน เพื่อให้ผู้ประกอบการอิสระสามารถเข้าถึงกองทุนได้มากขึ้น นอกจากนี้ ยังได้จัดระเบียบและขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าว ซึ่งรัฐบาลเปิดโอกาสให้นายจ้างขึ้นทะเบียน แรงงานต่างด้าวระหว่างวันที่ ๒๔ กรกฎาคม - ๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ โดยมีแรงงานต่างด้าวมาลงทะเบียนทั้งสิ้น ๗.๙ แสนคน ซึ่งมีกำหนดการตรวจสอบและการพิสูจน์สัญชาติให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๑

การดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยเป้าหมายที่ ๙ แบบสรุป

สรุปผลความคืบหน้า

ในด้านการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง ไทยมีผลความสำเร็จในปี ๒๕๖๐ ซึ่งมี ๓ แนวทาง ดังนี้ (๑) **การพัฒนาการขนส่งที่มีประสิทธิภาพ** โดยการสร้างความเชื่อมโยงด้านการขนส่ง ทั้งในระดับเมืองใหญ่ ระหว่างเมือง และการเชื่อมต่อระหว่างประเทศ มีการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ การเร่งรัดการก่อสร้างโครงการรถไฟทางคู่ สายจิระ – ขอนแก่น การเร่งรัดผลักดันโครงการรถไฟความเร็วสูงเชื่อม ๓ สนามบิน คือ สนามบินสุวรรณภูมิ สนามบินดอนเมือง และสนามบินอุตะเถา (๒) **การพัฒนาการขนส่งที่สะอาดและปลอดภัย** โดยให้ความสำคัญกับปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มีการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ การเร่งรัดจัดซื้อรถโดยสารปรับอากาศใช้เชื้อเพลิงก๊าซธรรมชาติ NGV การพัฒนาระบบขนส่งมวลชนทางรางภายในเขตกรุงเทพ และปริมณฑล ๑๐ เส้นทาง (๓) **การพัฒนาการขนส่งที่เข้าถึงง่ายแก่ผู้โดยสารทุกคน** โดยกระทรวงคมนาคมดำเนินโครงการศึกษาสำรวจ เพื่อการประเมินและให้ข้อเสนอแนะใน

การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งสาธารณะเพื่อคนพิการ เด็ก และผู้สูงอายุ การดำเนินโครงการฯ เพื่อเป็นแนวทางของหน่วยงานในการดำเนินการก่อสร้างโครงสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานสำหรับคนพิการ เด็ก และผู้สูงอายุของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม รัฐบาลตระหนักถึงการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมอย่างทั่วถึงด้วยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อการเพิ่มมูลค่า อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยมีการดำเนินงานที่สำคัญใน ๔ ประเด็น ได้แก่ ๑) การขับเคลื่อนอุตสาหกรรมเป้าหมาย ๑๐ อุตสาหกรรม ซึ่งเป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต ๒) การพัฒนาผู้ประกอบการโดยเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และครอบคลุมไปถึงกลุ่ม Startup ซึ่งถือเป็นผู้ประกอบการที่เน้นการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมด้วยนวัตกรรม ๓) โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ๔) การดูแลสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน และเชื่อมโยงการดำเนินงานไปกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ (area-base development) เพื่อให้เกิดประโยชน์ในพื้นที่ต่าง ๆ ตามความเหมาะสม และบริบทของชุมชนผู้อยู่อาศัยในพื้นที่

การขับเคลื่อนในระดับท้องถิ่น

ประเทศไทยได้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางถนนเชื่อมโยงเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว และแหล่งเกษตรที่สำคัญ ทั้งการพัฒนาถนนสายทางใหม่ หรือการขยายช่องจราจร เพื่อส่งเสริมความกินดีอยู่ดีของประชาชนในระดับท้องถิ่น ทั้งนี้สำหรับการดำเนินการในระยะต่อไป กระทรวงคมนาคมได้วางแผนงานโครงการหรือกิจกรรมที่ดำเนินการในระดับตำบล หมู่บ้าน โดยบูรณาการร่วมกันตามแนวทางประชารัฐ และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์จังหวัด เพื่อนำไปสู่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในระดับพื้นที่ ตามนโยบายและแนวทางการขับเคลื่อนประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน นอกจากนี้ ไทยยังให้ความสำคัญต่อการพัฒนาผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรมขนาดกลาง ขนาดเล็กและขนาดย่อม รวมทั้งกลุ่ม Startup โดยการจัดตั้งศูนย์ปฏิรูปอุตสาหกรรมสู่อนาคต (Industry Transformation Center: ITC) รวมทั้งดำเนินโครงการหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Creative Industry Village: CIV) ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาผู้ประกอบการอย่างทั่วถึงในทุกกลุ่ม และยิ่งขยายการดำเนินงานไปยังภูมิภาค และจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ในการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมขนส่ง ไทยให้ความสำคัญกับการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และระดับท้องถิ่น โดยเริ่มตั้งแต่ในขั้นตอนของการศึกษาความเหมาะสม การออกแบบรายละเอียดโครงการ การวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศ รวมทั้งลดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการนอกจากนี้ ไทยยังให้เอกชนเข้ามาร่วมลงทุนในการดำเนินการด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคม ซึ่งนอกจากจะเป็นการลดภาระทางด้านคลังของรัฐ และบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสมของโครงการแล้ว ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อผสมผสาน ความเชี่ยวชาญระหว่างของภาครัฐ และภาคเอกชน ในการพัฒนาและ

บริหารจัดการให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะ โดยในปี ๒๕๖๐ มีโครงการที่ได้ดำเนินการเห็นผลเป็นรูปธรรม เช่น โครงการรถไฟฟ้าสายสีชมพู โครงการรถไฟฟ้าสายสีเหลือง โครงการรถไฟฟ้าสายสีน้ำเงิน ที่กระทรวงคมนาคมได้เร่งรัดการสรรหาเอกชนมาร่วมลงทุนในการบริหารจัดการด้านการเดินรถและระบบไฟฟ้าแล้วเสร็จ รวมทั้งโครงการพัฒนาทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง สายบางปะอิน – นครราชสีมา และสายบางใหญ่ – กาญจนบุรี ในงานบำรุงรักษา (O&M) ซึ่งได้จัดทำรายงานผลการศึกษาและวิเคราะห์โครงการแล้วเสร็จ และอยู่ระหว่างกระบวนการสรรหาเอกชนร่วมลงทุน ตาม พ.ร.บ. การให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยคาดว่าจะได้เอกชนร่วมลงทุนภายในปี ๒๕๖๑

การดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยเป้าหมายที่ ๑๐ แบบสรุป

สรุปผลความคืบหน้า

ประเทศไทยตั้งเป้าหมายที่จะลดปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมที่แตกต่างกัน และแก้ไขปัญหาความยากจน โดยมีเป้าหมายเพิ่มรายได้เฉลี่ยต่อหัวของกลุ่มประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้ต่ำสุดให้เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปี และสัดส่วนประชากรที่อยู่ใต้เส้นความยากจนลดลงเหลือร้อยละ ๖.๕ เมื่อสิ้นสุดแผนฯ ๑๒ รวมทั้งเพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการพื้นฐานทางสังคมของภาครัฐ จากข้อมูลปี ๒๕๕๘ อัตราการเติบโตของรายได้ต่อหัวในกลุ่มประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้ต่ำสุดเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๖.๐๔ และมีสัดส่วนประชากรที่อาศัยภายใต้รายได้มีมาตรฐานต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ จำแนกตามกลุ่มอายุ ได้แก่ ในกลุ่มวัยแรงงาน มีสัดส่วนร้อยละ ๘.๕๕ เป็นเพศชาย ร้อยละ ๔.๐๔ เพศหญิงร้อยละ ๔.๕๐ กลุ่มผู้สูงอายุมีสัดส่วนร้อยละ ๓.๒๕ และกลุ่มวัยเด็ก มีสัดส่วนร้อยละ ๔.๔๘ ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการลดความไม่เสมอภาคภายในประเทศโดยแก้ไขปัญหาผู้ที่มีรายได้น้อย ทั้งในด้านการส่งเสริมการมีอาชีพและรายได้ การช่วยเหลือปัญหา รวมถึงการหา กลุ่มเป้าหมายเพื่อสามารถให้ความช่วยเหลือได้ตรงกลุ่มเป้าหมาย โดยมีมาตรการสำคัญ ๆ ได้แก่ (๑) มาตรการให้ความช่วยเหลือชุมชนเมืองตามแนวทางประชารัฐ ซึ่งประกอบด้วย มาตรการสินเชื่อประชารัฐเพื่อประชาชน เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ มาตรการประชารัฐเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินประชาชน โดยลูกค้า ธนาคารออมสินสามารถขอพักชำระหนี้หรือขอขยายระยะเวลาชำระหนี้ และโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเพิ่มพัฒนา อาชีพและสร้างความรู้ทางการเงินแก่ผู้ประกอบการรายย่อยในชุมชนเมือง (๒) โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งได้เปิดให้ลงทะเบียนครั้งแรกในระหว่างวันที่ ๑๕ กรกฎาคม - ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๙ มีผู้มาลงทะเบียน ๘.๓๒ ล้านคน และมีการลงทะเบียนครั้งที่สองในระหว่างวันที่ ๓ เมษายน - ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐ มีผู้มาลงทะเบียนและผ่านเกณฑ์คุณสมบัติ ๑๑.๔ ล้านคน รวมทั้งมีมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (๓) มาตรการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบอย่างบูรณาการและยั่งยืน โดยการเปิดช่องทางให้เจ้าหนี้ในระบบ จดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการธุรกิจสินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพภายใต้การกำกับ (สินเชื่อโนโงไฟแนนซ์) และสินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับ (สินเชื่อพีโกไฟแนนซ์) การเร่งรัดการบังคับใช้ร่างพระราชบัญญัติ ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา...พ.ศ...ซึ่งจะมีการเพิ่มบทลงโทษสำหรับเจ้าหนี้ในระบบที่เรียกเก็บดอกเบี้ยเกินอัตรา กฎหมายกำหนด การเพิ่มช่องทางการเข้าถึงสินเชื่อในระบบ การใช้ระบบไกล่เกลี่ยประนอมหนี้ การฟื้นฟูอาชีพของ ลูกหนี้ในระบบ การส่งเสริมการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบผ่านเครือข่ายองค์กรการเงินชุมชน เป็นต้น (๓) แผนพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบต่อร่างแผนพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชนแล้วเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

การขับเคลื่อนในระดับท้องถิ่น

รัฐบาลได้ปรับเพิ่มค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำต่อวันจาก ๓๐๐ บาทต่อวัน เพิ่มขึ้นอีก ๕ - ๑๐ บาทใน ๖๙ จังหวัดโดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๐ ที่ผ่านมา รวมถึงการสนับสนุนการจ้างงานผู้สูงอายุและผู้พิการ โดยได้มีการจัดตั้งศูนย์บริการจัดหางานผู้สูงอายุ เพื่อขยายโอกาสการจ้างงานและโอกาสการมีรายได้ของคนทุกกลุ่ม และยังได้มีการติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานของสถานประกอบการอย่างต่อเนื่อง เพื่อมิให้แรงงานถูกละเมิดสิทธิ ในด้านผลตอบแทนและการคุ้มครองอื่น ๆ นอกจากนี้รัฐบาลอยู่ระหว่างการดำเนินการสร้างความเท่าเทียมลดความเหลื่อมล้ำในสังคม เพื่อสร้างสวัสดิการที่เหมาะสมให้เกิดขึ้นกับประชาชน เพื่อเป็นหลักประกันและสร้างความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในช่วงวัยต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมการออมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุด้วย

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม มีการช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบภาษี และการถือครองทรัพย์สิน เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมมากขึ้นและลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ตลอดจนประชาชน จะได้รับการดูแลด้านสาธารณสุขอย่างทั่วถึง โดยให้เด็กที่ยากจนได้รับเงินช่วยเหลือในการเข้าสู่การศึกษาระดับสูงที่เรียกว่า “กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา” เพื่อให้เด็กไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมกันทั่วประเทศ ปรับปรุงกฎหมายที่เอื้อประโยชน์ให้คนจนเป็นหลัก เช่น กฎหมายป่าชุมชน กฎหมายธนาคารชุมชน กฎหมายวิสาหกิจชุมชน กฎหมายสวัสดิการชุมชน เป็นต้น เพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่ฐานรากของประเทศ

การดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยเป้าหมายที่ ๑๑ แบบสรุป

สรุปผลความคืบหน้า

รัฐบาลไทยเร่งดำเนินการเพื่อพัฒนาปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) โดยได้ยึดโยงกับ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน กรอบการดำเนินงานเช่นใดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๗๓) วาระใหม่แห่งการพัฒนาเมือง (New Urban Agenda) เพื่อมุ่งแก้ไขปัญหายังเป็นข้อท้าทายที่สำคัญของประเทศไทย ได้แก่ ที่อยู่อาศัย การจัดการภัยพิบัติ ระบบขนส่ง สิ่งแวดล้อม และสังคม ซึ่งรัฐบาลไทยได้เร่งดำเนินการในด้านต่างๆ โดยในปี ๒๕๖๐ ไทยมีความก้าวหน้าในการดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ ๑๑ ดังนี้ (๑) การลดจำนวนผู้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ โดยโครงการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนตามแนวทางการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน (Community Based Disaster Risk Management : CBDRM) (๒) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนที่อยู่อาศัย และการไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย โดยการขยายผลต่อยอดจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัย ๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๘) มาเป็น “แผนแม่บทการพัฒนาที่อยู่อาศัย ระยะ ๒๐ ปี” เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (๓) การยกระดับการขนส่งให้สามารถรองรับผู้ใช้งานได้ทุกกลุ่ม (Universal Design) โดยการสำรวจโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งสาธารณะของกระทรวงคมนาคมและขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบคลุมทั่วทุกภาคของประเทศ และนำผลการสำรวจมาศึกษา วิเคราะห์ ให้ข้อเสนอแนะ และปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งสาธารณะให้เป็นระบบต่อไป (๔) โครงการการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง และชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้ดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมเมืองที่ยั่งยืนเพื่อให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ ๒๐ ปีของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) แผนงานประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASPEN) ๒๐๑๗ – ๒๐๒๕) รวมทั้งวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน (Agenda 2030)

การขับเคลื่อนในระดับท้องถิ่น

ในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ ๑๑ มีการนำไปปฏิบัติในระดับท้องถิ่น อาทิ ในด้านการจัดการกับภัยพิบัติมีการฝึกอบรมให้กับกลุ่มเป้าหมายภาคประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนหรือหมู่บ้านพื้นที่เสี่ยงภัย และในด้านจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองและชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลและเชื่อมโยงการดำเนินงานในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับสากล โดยในระดับพื้นที่มีเครือข่ายและภาคีร่วมดำเนินงาน ประกอบไปด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค ภาคเอกชน ภาคประชาชน ฯลฯ ก่อให้เกิดความร่วมมือในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ ๑๑ ของไทยมีการส่งเสริมให้ภาคส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วม อาทิ ในโครงการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนตามแนวทางการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน เป็น การดำเนินการร่วมกันระหว่างกระทรวงมหาดไทย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมการพัฒนาชุมชน สภากาชาดไทย กระทรวงสาธารณสุข หน่วยงานองค์กรสาธารณกุศล มูลนิธิ หน่วยงานภาคเอกชน หน่วยงานภาคประชาสังคม และอาสาสมัครที่มีภารกิจที่เกี่ยวข้องกันเป็นเครือข่าย นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ให้ผู้มีส่วนได้เสียได้รับทราบการดำเนินโครงการ การทดลองใช้ และระดมความคิดเห็น เพื่อสร้างการเข้าถึงระบบคมนาคมขนส่งแก่ผู้ใช้ทุกกลุ่ม และมีการสร้างเครือข่ายและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งในระดับประเทศ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาชน ฯลฯ และในระดับภูมิภาคอาเซียน

การดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยเป้าหมายที่ ๑๒ แบบสรุป

สรุปผลความคืบหน้า

ประเทศไทยได้พัฒนาแผนปฏิบัติการ ๕ ปี ว่าด้วยการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืนตามกรอบ 10YFP on SCP ซึ่งพัฒนาโดยอ้างอิงข้อมูลเป้าหมาย ตัวชี้วัด วิธีติดตามและประเมินผล ภายใต้แผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ๒๐ ปี เพื่อเสริมสร้างและพัฒนากลไกการดำเนินงานและความร่วมมือด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในประเทศให้มีประสิทธิภาพ และเชื่อมโยงในทุกภาคส่วน รวมทั้งได้ดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญาามินามาตะว่าด้วยปรอท โดยจัดส่งภาคยานุวัติสารให้กับองค์การสหประชาชาติแล้ว ซึ่งส่งผลให้อนุสัญญาดังกล่าวมีผลใช้บังคับกับประเทศไทยอย่างเป็นทางการตั้งแต่วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๐ จึงได้มีการเตรียมการในการอนุวัติสัญญา อาทิ การออกกฎหมายเพิ่มเติมของหน่วยงานทั้ง ๕ แห่ง และการดำเนินงานตามอนุสัญญาบาเซล อนุสัญญารอตเตอร์ดัม และอนุสัญญาสตอกโฮล์มตามที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญาทั้ง ๓ ฉบับแล้ว

นอกจากนั้น หน่วยงานต่าง ๆ ได้ดำเนินการเผยแพร่สาระสำคัญของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและการดำเนินงานตามเป้าหมายฯ ให้กับทุกภาคส่วน อาทิ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีพัฒนาการคำนวณตัวชี้วัดทั้งค่าการบริโภคพื้นฐานต่อการใช้ทรัพยากร (Material Footprint: MF) และค่าการบริโภควัสดุพื้นฐานในประเทศ (Domestic Material Consumption: DMC) เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการรายงานตามเป้าประสงค์ที่ ๑๒.๒ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ได้ออกหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียนใหม่ เพื่อเป็นหลักปฏิบัติให้กรรมการในการบูรณาการเรื่องการยั่งยืนเข้าไปในการดำเนินธุรกิจและจัดสัมมนาเปิดตัวหลักการฯ ให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องรับทราบ

การขับเคลื่อนในระดับท้องถิ่น

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย และสำนักนายกรัฐมนตรี ดำเนินการตามแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔ ในการสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้มีระบบคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง เก็บรวบรวม และขนส่งแบบแยกประเภท และนำไปกำจัดอย่างถูกวิธี รวมทั้งพัฒนา และถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ อปท. และสร้างการรับรู้และความตระหนักให้ประชาชนเกิดวินัยลดการเกิดขยะ คัดแยกขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนตั้งแต่บ้านเรือน ตลอดจน ออกกฎหมายการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ส่งเสริมกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ สถานประกอบการ โรงงาน สำนักงาน อุทยานแห่งชาติ ให้มีการดำเนินการด้านการผลิต การบริการ และการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยบุคลากรจากภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และภาคเอกชน เพื่อสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะให้แก่ภาคส่วนต่าง ๆ ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทำให้การขับเคลื่อนสังคมเติบโตอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนประชาสัมพันธ์และส่งเสริมกิจกรรมเชิงบวกเพื่อกระตุ้นให้ประชาชน ได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร และมีความรู้ ความเข้าใจ เกิดจิตสำนึก ความตระหนัก เห็นถึงความสำคัญของการผลิต การบริการ และการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยเป้าหมายที่ ๑๓ แบบสรุป

สรุปผลความคืบหน้า

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีการดำเนินงานเพื่อป้องกันและบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างต่อเนื่อง โดยได้บรรจุประเด็นด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้าสู่ (ร่าง) ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี โดยมุ่งเน้นการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและสร้างสังคมคาร์บอนต่ำ ปรับปรุงการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งระบบ และการสร้างขีดความสามารถของประชาชนในการรับมือและปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งสนับสนุนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ ตลอดจนการพัฒนากระบวนการรับมือและปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งได้กำหนดประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไว้ในยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) โดยได้นำเสนอพระราชบัญญัติและหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินงานและได้คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสังคม เศรษฐกิจและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนจากการดำเนินงานตามมาตรการในการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อีกทั้งคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบต่อแผนที่นำทางการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๓ เพื่อใช้เป็นกรอบการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกที่ประเทศกำหนดไว้ และมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนปฏิบัติการสนับสนุนการดำเนินงานและแผนปฏิบัติการรายสาขา

การขับเคลื่อนในระดับท้องถิ่น

การพัฒนาศักยภาพของท้องถิ่นในการบูรณาการแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๗๓ ในกระบวนการจัดทำแผนระดับพื้นที่ จนประสบความสำเร็จในพื้นที่นำร่อง ๑๗ จังหวัด ๓๒ เทศบาล และจะขยายพื้นที่ดำเนินงานในอีก ๖๐ จังหวัด ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔ รวมทั้งได้ดำเนินการบูรณาการประเด็นด้านการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในการวางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ ในพื้นที่นำร่อง ๔ พื้นที่ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดอุดรธานี กลุ่มจังหวัดลุ่มน้ำเจ้าพระยา และกลุ่มจังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามัน พร้อมทั้งดำเนินการบูรณาการประเด็นด้านการปรับตัวฯ เข้าสู่นโยบาย แผน และยุทธศาสตร์ในสาขานำร่อง ๓ สาขา ได้แก่ สาขาสาธารณสุข สาขาก่อสร้างพื้นฐานและความมั่นคงของมนุษย์ และสาขาท่องเที่ยว ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแต่ละสาขาได้ขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าวไปสู่พื้นที่ ในส่วนของการดำเนินงานด้านการป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ได้มีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และหน่วยงานในพื้นที่ให้มีองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ทุกระดับที่สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ อย่างเป็นระบบ และในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้ขยายผลการดำเนินงานโครงการอย่างต่อเนื่องในระดับภูมิภาค โดยนำแนวคิดการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติมาขับเคลื่อน รวมทั้งสร้างการมีส่วนร่วมในระดับพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

การเสริมสร้างศักยภาพและองค์ความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ประเทศไทยได้จัดทำ (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ระดับประเทศด้านปฏิบัติการเสริมพลังความร่วมมือด้านภูมิอากาศ เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามภารกิจ “การปฏิบัติการเพื่อเสริมพลังรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” ทั้งด้านการศึกษา การฝึกอบรมและการสร้างความตระหนักรู้ อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์กร และเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง และพลังรวมของสังคม นอกจากนี้ ได้มีการหารือร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและหน่วยงานในภาคการศึกษา เพื่อร่วมวางแผนการดำเนินงานในการบูรณาการประเด็นด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคการศึกษาในระยะยาว

การดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยเป้าหมายที่ ๑๔ แบบสรุป

สรุปผลความคืบหน้า

การดำเนินงานภายใต้เป้าหมายที่ ๑๔ เพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยความร่วมมือของกรมควบคุมมลพิษ กรมประมง กรมเจ้าท่า กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงการต่างประเทศ และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เป็นหน่วยงานประสานงานหลัก โดยในปี ๒๕๖๐ ได้ดำเนินการศึกษา พัฒนาเทคนิคการตรวจวัดความเป็นกรดในทะเล ติดตามเฝ้าระวังความเป็นกรดในทะเลอ่าวไทยและอันดามัน ศึกษาผลกระทบต่อระบบนิเวศทางทะเล รวมถึง สำรวจและประเมินสถานภาพปะการังและหญ้าทะเลทุก ๆ ปี เพื่อปรับปรุงฐานข้อมูลทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของประเทศ การบริหารจัดการแนวปะการัง โดยจัดทำวิธีการสำรวจและติดตามสภาพแนวปะการังของประเทศ นอกจากนี้ ยังได้เตรียมการดำเนินการประกาศพื้นที่และมาตรการคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จำนวน ๔ พื้นที่ ได้แก่ (๑) หมู่เกาะกระ จังหวัดนครศรีธรรมราช (๒) หมู่เกาะไข่น้ำ จังหวัดพังงา (๓) หมู่เกาะมัน จังหวัดระยอง และ (๔) พื้นที่ชายฝั่งทะเลอำเภอปะเหลียน อำเภอหาดสำราญ อำเภอย่านตาขาว อำเภอกันตัง และอำเภอสิเกา จังหวัดตรัง

การขับเคลื่อนในระดับท้องถิ่น

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้ประกาศระเบียบกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จำนวน ๒ ฉบับ เพื่อเสริมการรวมกลุ่มของชุมชนชายฝั่ง รวมถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งภายใต้ระเบียบดังกล่าวได้กำหนดกลไกการรวมกลุ่มของชุมชนชายฝั่ง การส่งเสริมและสนับสนุนของภาครัฐ และการมีส่วนร่วมเพื่อกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในระดับพื้นที่ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวช่วยให้การบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งสามารถแก้ปัญหาได้อย่างตรงจุด เกิดการมีส่วนร่วม และสอดคล้องกับบริบททางสังคมของพื้นที่ ในปัจจุบันอยู่ระหว่างการพิจารณาขึ้นทะเบียนชุมชนชายฝั่งในพื้นที่ ๒๔ จังหวัดชายทะเล

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

การส่งเสริมและสนับสนุนภาครัฐ เอกชน และประชาชนให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ภายใต้แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้ดำเนินการฟื้นฟูแนวปะการังเสื่อมโทรมบริเวณเกาะไม้ท่อน เกาะราชาใหญ่ อ่าวป่าตอง จังหวัดภูเก็ต และเกาะไข่น้ำ จังหวัดพังงา โดยความร่วมมือของนักดำน้ำอาสาสมัคร ผู้ประกอบการท่องเที่ยวดำน้ำ ชาวประมง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ ได้จัดทำโครงการ “ชายหาดปลอดภัย” โดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งร่วมกับองค์กรภาคเอกชน ประชาชน และจังหวัด จัดการปัญหาขยะบริเวณชายหาดในพื้นที่นำร่อง ๒๔ หาด ซึ่งได้รับความร่วมมือจากนักท่องเที่ยวและประชาชนเป็นอย่างดี

การดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยเป้าหมายที่ ๑๕ แบบสรุป

สรุปผลความคืบหน้า

ประเทศไทยภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ได้กำหนดเป้าหมายการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้เป็นร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ แบ่งเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ร้อยละ ๒๕ และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจร้อยละ ๑๕ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้มีการประกาศพื้นที่อนุรักษ์ที่เป็นอุทยานแห่งชาติ จำนวน ๒ แห่ง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จำนวน ๑ แห่ง และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า จำนวน ๑๑ แห่ง รวมเป็นพื้นที่อนุรักษ์ที่เป็นอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ที่ประกาศแล้วจำนวน ๒๗๐ แห่ง พื้นที่รวม ๖๗.๙๐ ล้านไร่ โดยในส่วนของพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ นอกจากการปลูกฟื้นฟูป่าที่เสื่อมโทรมแล้ว รัฐได้ใช้การส่งเสริมการจัดตั้งป่าชุมชน เป็นกลไกหลักอย่างหนึ่งในการเพิ่มพื้นที่ป่าเพื่อการใช้ประโยชน์ของชุมชน ปัจจุบันร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน ได้ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีแล้ว เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่ป่าไม้ที่อยู่ใกล้ชุมชน เพื่อให้ทรัพยากรป่าไม้ในท้องถิ่นมีความอุดมสมบูรณ์และยั่งยืน ปัจจุบันประเทศไทยมีการจัดตั้งป่าชุมชนแล้ว ๑๐,๐๐๐ หมู่บ้าน รวมพื้นที่ ๖ ล้านไร่

การเสริมสร้างประสิทธิภาพการหยุดยั้งการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมาย ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีบทบาทนำในภูมิภาคอาเซียนในการดำเนินการเพื่อหยุดยั้งการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมายอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การลักลอบค้าช้างแอฟริกา รัฐบาลไทยได้ปิดตลาดการค้าช้างแอฟริกาอย่างถาวร โดยการกำหนดให้ช้างแอฟริกาเป็นสัตว์คุ้มครองของไทย เพื่อให้สามารถดำเนินการควบคุมป้องกันการลักลอบนำเข้า ส่งออก และนำผ่านงาช้างแอฟริกาได้อย่างมีเด็ดขาด อีกทั้งมีการสร้างกลไก ควบคุม ตรวจสอบ ติดตาม การค้า การนำเข้า การส่งออก และการนำผ่านงาช้างบ้านได้โดยสมบูรณ์ ทำให้ร้านค้าสินค้างาช้างบ้านลดจำนวนลงอย่างมาก และมีแนวโน้มลดจำนวนลงเรื่อยๆ เนื่องจากมีการตรวจสอบอย่างเข้มงวดจากภาครัฐ และเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรอนุรักษ์ในประเทศ ภายใต้แคมเปญ Wild Watch TH เพื่อให้สาธารณชนได้ร่วมเป็นสายตรวจโซเชียล และแจ้งผ่านสายด่วนและเว็บไซต์ เพื่อให้ชุดปฏิบัติการพิเศษ (Special Operation Task Force) ทำการตรวจจับกุมดำเนินคดีต่อไป

การขับเคลื่อนในระดับท้องถิ่น

๑) แนวทางการเพิ่มพื้นที่ป่า โดยการปลูกป่าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์และพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อทดแทนพื้นที่ป่าที่เสื่อมโทรมให้กลับมาเป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ การส่งเสริมการจัดตั้งป่าชุมชน เป็นพื้นที่ที่ได้รับการจัดการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมจากประชาชน และองค์กรชุมชน ควบคู่กับการรื้อฟื้นหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่า

๒) การจัดการพื้นที่อนุรักษ์เพื่อพิทักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาประจำพื้นที่ โดยมีหน่วยงานต่างๆ และประชาชนในพื้นที่เข้ามาเป็นกรรมการ ร่วมในการวางแผน ดำเนินการ และติดตามประเมินผล ในพื้นที่อนุรักษ์แต่ละแห่ง

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

๑) การแก้ไขปัญหาการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมาย ด้วยการสร้างเครือข่ายให้สาธารณชนได้มีส่วนร่วมตรวจติดตามการลักลอบค้า การรณรงค์ประชาสัมพันธ์สร้างความรับรู้ให้แก่ประชาชนและนักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติ บริเวณท่าอากาศยานนานาชาติ สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ และตามแนวชายแดน การสร้างเครือข่ายร่วมกับองค์กรเอกชนทั้งในและต่างประเทศในการตรวจติดตามและปราบปรามการลักลอบค้า

๒) การปลูกฟื้นฟูพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม โดยหน่วยงานภายนอก/ภาคเอกชน/ประชาอาสา

๓) การสร้างเครือข่ายพิทักษ์ป่าภาคประชาชน สถาบันพระราชรัฐ สนับสนุนเครือข่ายต่างๆ เช่น เครือข่ายแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควัน เครือข่ายราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.) เครือข่ายหมู่บ้านพิทักษ์ป่า รักษาสิ่งแวดล้อม เครือข่ายประชาคมเศรษฐกิจพอเพียง เครือข่ายส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (สสอ.) เครือข่ายชุมชนด้วยกลไกเรดด์พลัส เครือข่ายการมีส่วนร่วมของเยาวชนรักษ์พงษ์ไพร และสัตว์ป่า และ อาสาสมัครพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ เป็นต้น

การดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยเป้าหมายที่ ๑๖ แบบสรุป

สรุปผลความคืบหน้า

ในปี ๒๕๖๐ ไทยมีความคืบหน้าที่สำคัญในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ ๑๖ ดังนี้

การขับเคลื่อนหลักการสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (UN Guiding Principle on Business and Human Rights : UNGP) ประเทศไทย โดยได้ดำเนินการสนับสนุนการเผยแพร่ความรู้และสร้างความตระหนักเรื่องธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ ภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคม ทั้งนี้หน่วยงานภาครัฐ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาคมธนาคารไทย หอการค้าไทย Global Compact Network Thailand ได้ลงนามร่วมกันในปฏิญญาความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนหลักการสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย เพื่อยืนยันความพร้อมและความร่วมมือในการขับเคลื่อนหลักการดังกล่าว ให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม โดยในขณะนี้ ประเทศไทยกำลังดำเนินการยก (ร่าง) แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (National Action plan on Business and Human Rights - NAP) เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการขับเคลื่อนต่อไป

การป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในปี ๒๕๖๐ ภาคเอกชน สื่อมวลชน และประชาชนทั่วไป มีความตระหนักรู้และตื่นตัวในเรื่องการต่อต้านการทุจริตมากขึ้น และทำหน้าที่ในการเป็นผู้ชี้ช่องแจ้งเบาะแสได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น กรณีนักศึกษาเปิดโปงการทุจริตเงินช่วยเหลือผู้ยากไร้ของศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง อันนำมาสู่การดำเนินการตรวจสอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งสำนักงาน ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ท. ซึ่งถือเป็นผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมของการสร้าง “สังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต” (Zero Tolerance) โดยในปี ค.ศ. ๒๐๑๗ คะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ของประเทศไทย เพิ่มขึ้นจาก ๓๕ คะแนน เป็น ๓๗ คะแนน ขยับขึ้นเป็นอันดับที่ ๙๖ จาก ๑๘๐ ประเทศ

การกำหนดสถานะทางกฎหมาย (legal identity) ให้กับบุคคล แม้ว่าประเทศไทยจะประสบความสำเร็จในเรื่องอัตราการแจ้งเกิด แต่ก็ยังคงมีความพยายามที่จะกำหนดสถานะทางกฎหมาย (legal identity) ให้กับบุคคล ด้วยเห็นว่า เป็นจุดเริ่มต้นของการได้มาซึ่งสิทธิในเรื่องอื่นๆ ที่มีความจำเป็นในการดำรงชีวิต โดยหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในเรื่องนี้พยายามที่นำนโยบายดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้กระบวนการพิสูจน์สัญชาติเป็นไปอย่างถูกต้อง รวดเร็วมากยิ่งขึ้น เห็นได้จาก การดำเนินงานที่จังหวัดระนอง ได้ดำเนินการพิสูจน์สัญชาติและมอบบัตรประจำตัวประชาชนให้แก่คนไทยพลัดถิ่น และชาวมอแกน ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยแถบพื้นที่ทะเลอันดามัน จำนวน ๕๒ ราย ซึ่งคนกลุ่มนี้รอคอยความหวังที่จะได้สัญชาติไทยและมีบัตรประจำตัวประชาชน เพื่อแสดงความเป็นบุคคลตามกฎหมายมายาวนานกว่า ๒๑ ปี

การขับเคลื่อนในระดับท้องถิ่น

รัฐบาลได้นำนโยบายด้านกระบวนการยุติธรรมไปสู่การปฏิบัติในระดับจังหวัด โดยอาศัยกลไกสำนักงานยุติธรรมจังหวัด กระทรวงยุติธรรม ซึ่งสำนักงานยุติธรรมจังหวัดและศูนย์ยุติธรรมชุมชน จะทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมระดับจังหวัด เพื่อนำนโยบายรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ โดยมีบทบาทในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมในชุมชน การรับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์และแจ้งเบาะแส การแจ้งสิทธิเยียวยาช่วยเหลือหรือเสริมพลังให้แก่เหยื่ออาชญากรรมและความรู้สึกของชุมชน การจัดการความขัดแย้งเพิ่มทางเลือกในการยุติข้อพิพาทเพื่อลดค่าใช้จ่ายในกระบวนการยุติธรรมและป้องกันคดีฉ้อโกงและผู้ต้องขังล้นคุก รวมถึงเปิดโอกาสให้ผู้พ้องหรือผู้ถูกคุมประพฤติกลับสู่ชุมชนและ สร้างความปรองดองสมานฉันท์ในสังคม

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงเด็กและบุคคลในครอบครัวเป็นปัญหาพื้นฐานที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างความสงบสุขในสังคม ซึ่งพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ทรงเล็งเห็นความสำคัญและทรงมีส่วนร่วมในการผลักดันยุทธศาสตร์ต้นแบบและมาตรการเชิงปฏิบัติฉบับปรับปรุงในการจัดการความรุนแรงต่อผู้หญิงในด้านการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Updated Model Strategies and Practical Measures on the Elimination of Violence against Women in the Field of Crime Prevention and Criminal Justice) และยุทธศาสตร์ต้นแบบและมาตรการเชิงปฏิบัติของสหประชาชาติในการจัดการความรุนแรงต่อเด็กในด้านการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (United Nations Model Strategies and Practical Measures on the Elimination of Violence against Children in the Field of Crime Prevention and Criminal Justice) เป็นยุทธศาสตร์ต้นแบบของสหประชาชาติที่ประเทศสมาชิกนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ซึ่งประเทศไทย โดยสำนักงานอัยการสูงสุดได้พัฒนาระบบการทำงานร่วมกันในลักษณะสหวิชาชีพระหว่างหน่วยงานและชุมชน โดย

กำหนดรูปแบบและกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทำรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว อันเป็นการสร้างเครือข่ายและประสานความร่วมมือระหว่างพนักงานอัยการ บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ผู้นำท้องถิ่น และกลุ่มวิชาชีพอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองผู้หญิงและเด็กจากปัญหาความรุนแรง ซึ่งได้ดำเนินการในจังหวัด ๙ จังหวัด เป็นผลให้สามารถคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคล ได้จำนวน ๙๐ ราย และสามารถยุติปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ด้วยวิธีไกล่เกลี่ยได้ จำนวน ๑๑ ราย รวมถึงสามารถคุ้มครองบุคคล โดยการลดความเสี่ยงที่อาจถูกกระทำรุนแรงจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้ จำนวน ๓๑ ราย ทั้งนี้ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ สำนักงานอัยการสูงสุด ได้ขยายขอบเขตจังหวัดเป็น ๑๘ จังหวัด และให้ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศในที่สุดในอนาคตต่อไป

การดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยเป้าหมายที่ ๑๗ แบบสรุป

สรุปผลความคืบหน้า

ประเทศไทยได้ดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยการสร้างหุ้นส่วนความร่วมมือทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ โดยปัจจุบันไทยมีโครงการความร่วมมือ SEP for SDGs Partnership กับประเทศต่าง ๆ ในกรอบความร่วมมือใต้-ใต้และไตรภาคีแล้ว ๒๐ ประเทศ เพิ่มขึ้นจาก ๑๐ ประเทศเมื่อปี ๒๕๖๐ และมีประเทศกำลังพัฒนาจากภูมิภาคเอเชีย แอฟริกา อเมริกาใต้ และหมู่เกาะแปซิฟิกแสดงความประสงค์เข้าร่วมโครงการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sustainable Community Development Model based on the Application of the Philosophy of Sufficiency Economy) อีก ๘ ประเทศ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมกลไกการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังปรากฏจากสัดส่วนงบประมาณที่จัดสรรจากภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๙๙ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๗๕.๖ เมื่อปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ และในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตชาวไทยเพิ่มขึ้นเป็น ๔๕.๑๙ ล้านคน จาก ๔๓.๘๗ ล้านคนในปีก่อนหน้า จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพิ่มขึ้นเป็น ๘.๒๑ ล้านคน จาก ๗.๒๒ ล้านคนในปีก่อนหน้า และจำนวนครัวเรือนที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงมีจำนวนร้อยละ ๓๘.๒๑ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๔.๓๖ จากปี ๒๕๕๙

ประเทศไทยได้เห็นถึงความสำคัญของวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม (STI) ในฐานะกลไกการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาในระดับพื้นที่ และได้พัฒนาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศซึ่งใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สามารถประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ในราคาไม่แพงและเข้าถึงง่าย ซึ่งเหมาะสมกับประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ อาทิ เทคโนโลยีดาวเทียมเพื่อการจัดการน้ำและการใช้ประโยชน์ที่ดิน การปรับตัวจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ การสร้างความพร้อมให้กับชุมชนเพื่อต่อต้านความเสี่ยงจากภัยพิบัติผ่านการประเมินผลโดยใช้ผลลัพธ์เป็นฐาน การเพิ่มผลผลิตเกษตรกรรมโดยใช้การทำฟาร์มอัจฉริยะ การสนับสนุนการเติบโตสีเขียวและการใช้พลังงานหมุนเวียน และพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาและการสาธารณสุข

การขับเคลื่อนในระดับท้องถิ่น (localizing SDGs)

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้านการพัฒนาตามเป้าประสงค์ที่ ๑๗.๖ ในระดับท้องถิ่น โดยได้จัดตั้งศูนย์ดิจิทัลชุมชน ซึ่งมีจุดประสงค์หลักในการปลูกฝังให้ประชาชนรู้เท่าทันและใช้ประโยชน์จากดิจิทัล เป็นช่องทางสำหรับประชาชน ผู้ประกอบการกลุ่ม OTOP และผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในการเพิ่มโอกาสทางอาชีพด้วยการขายสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ของชุมชนผ่านช่องทางร้านค้าออนไลน์ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ส่งเสริมให้เกิดชุมชนพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Village E-Commerce) และพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนสู่โลกดิจิทัล โครงการดังกล่าวเน้นย้ำการสร้างบุคลากรในท้องถิ่นเพื่อทำหน้าที่เป็นวิทยากรและผู้ชำนาญการด้านดิจิทัลประจำชุมชน

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (stakeholder engagement)

กระทรวงการต่างประเทศในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบหลักเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ ๑๗ ได้จัดตั้งคณะทำงานร่วมภาคประชาสังคมและภาครัฐเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Open-ended Working Group for SDGs) เพื่อเป็นเวทีหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้แทนภาครัฐและภาคประชาสังคมแบบเปิดกว้างเกี่ยวกับการดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยทุก ๆ ๓-๔ เดือน รวมทั้งใช้สำหรับนำเสนอความก้าวหน้าในการดำเนินการของแต่ละหน่วยงาน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และเป็นฐานสำหรับการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในเป้าหมายอื่น ๆ ต่อไป

การดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยเป้าหมายที่ ๖ ในเชิงลึก

ความคืบหน้า แนวโน้ม และความท้าทาย

ในด้านความคืบหน้าของการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ ๖ สามารถสรุปตามเป้าประสงค์ได้ ดังนี้ (๑) **เป้าประสงค์ที่ ๖.๑** การจัดหาแหล่งน้ำสะอาดเพื่ออุปโภคบริโภคที่เพียงพอในเชิงปริมาณ มีความเป็นไปได้ที่จะบรรลุเป้าหมายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ (แต่เดิมคาดว่าจะบรรลุเป้าหมายในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ แต่ไม่สามารถจัดหาแหล่งน้ำต้นทุนให้เพียงพอ) สำหรับการเข้าถึงน้ำบริโภคที่มีคุณภาพและมีราคาที่สามารถหาซื้อได้ ยังต้องดำเนินการภายใต้แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำของประเทศ (๒) **เป้าประสงค์ที่ ๖.๒** ในปี ๒๕๖๐ คริวเรือนของประเทศไทยมีและใช้ส้วมคริวเรือน ร้อยละ ๙๙.๘๐ จึงมีความเป็นไปได้ที่จะบรรลุเป้าหมายให้ทุกคนเข้าถึงสุขอนามัยที่พอเพียงและเป็นธรรมและยุติการขับถ่ายในที่โล่ง เนื่องจากยังมีปัญหาเกี่ยวกับสุขลักษณะของถังกักเก็บปฏิภูลจากส้วมคริวเรือน ที่พบว่าส่วนใหญ่ยังไม่ถูกต้องเป็นสาเหตุหนึ่งของการปนเปื้อนสิ่งปฏิภูลในแหล่งน้ำและสิ่งแวดล้อม (๓) **เป้าประสงค์ที่ ๖.๓** น้ำเสียภาคชุมชน ภาคเกษตรกรรม และภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่วิกฤติคุณภาพน้ำ พื้นที่เขตควบคุมมลพิษ พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม จังหวัดแหล่งท่องเที่ยว พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ และพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก มีปริมาณน้ำเสียประมาณ ๕.๘๗ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน และได้รับการจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ จำนวน ๒.๗๐ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน หรือคิดเป็นร้อยละ ๔๖ (๔) **เป้าประสงค์ที่ ๖.๔** ปัจจุบันการบริหารจัดการความต้องการใช้น้ำในด้านการเกษตร อุปโภคบริโภค อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว และรักษาระบบนิเวศ หากเปรียบเทียบปริมาณและการใช้น้ำในภาพรวม ประเทศไทยยังไม่ประสบปัญหา เรื่อง ความตึงเครียดด้านน้ำ แต่หากกระจายรายพื้นที่สัดส่วนน้ำต้นทุนอาจไม่เท่ากัน เราจึงมีปัญหาด้านการบริหารจัดการน้ำ (๕) **เป้าประสงค์ที่ ๖.๕** กฎหมายที่ใช้สำหรับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ คือ (ร่าง) พระราชบัญญัติน้ำอยู่ระหว่างการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการในระดับท้องถิ่น ระดับลุ่มน้ำ และระดับประเทศ ดำเนินการโดยจัดทำแผนงาน/โครงการและงบประมาณ บูรณาการร่วมกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (๖) **เป้าประสงค์ที่ ๖.๖** ประเทศไทยกำหนดเป้าหมายว่าภายในปีพ.ศ. ๒๕๖๗ จะมีการฟื้นฟูพื้นที่ป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรม ๔,๗๗๐,๐๐๐ ไร่ เพื่อให้ได้พื้นที่ป่าไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ แนวทางในการดำเนินงานปัจจุบัน คือ การอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ป่าต้นน้ำเพื่อรักษาและเพิ่มการกักเก็บน้ำตามธรรมชาติ บูรณาการเรื่องพื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ และวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำระหว่างประเทศ นอกจากนี้ ไทยยังส่งเสริมการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศกำลังพัฒนาดังปรากฏใน **เป้าประสงค์ที่ ๖.a** ซึ่งปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ประเทศไทยให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการ ด้านการชลประทาน ด้านเทคนิค และด้านการบริหารจัดการน้ำ แก่ประเทศภูฏาน และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

แผนงานและมาตรการ

แผนและมาตรการที่สำคัญที่ขับเคลื่อน SDG6 โดยมีหน่วยงานร่วมดำเนินการ คือ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม จำแนกรายเป้าประสงค์ คือ (๑) **เป้าประสงค์ ๖.๑** โครงการก่อสร้างพัฒนาประปาเมือง ๑๓๔ แห่ง / ก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้านน้ำผิวดินและใต้ดิน ๓,๑๗๔ แห่ง / พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อสนับสนุนน้ำดื่มสะอาดให้โรงเรียนทั่วประเทศ ๕๘๗ แห่ง / พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อสนับสนุนประปาหมู่บ้าน ๑,๒๘๗

แห่ง (๒) เป้าประสงค์ ๖.๒ โครงการส่งเสริมการจัดการสิ่งปฏิกูลเพื่อลดการปนเปื้อนสู่แหล่งน้ำและผลกระทบต่อสุขภาพ / โครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมสาธารณะไทย / โครงการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (๓) เป้าประสงค์ที่ ๖.๓ โครงการปรับปรุงพื้นฟูระบบบำบัดน้ำเสียในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ กาฬสินธุ์ นครปฐม ภูเก็ต / มาตรการตรวจกำกับดูแลโรงงานอุตสาหกรรม จำนวน ๑๐,๐๐๐ โรงงาน พบการปล่อยน้ำเสีย ๒,๑๕๙ โรงงาน (๔) เป้าประสงค์ที่ ๖.๔ โครงการอนุรักษ์ พื้นฟู พัฒนา แหล่งน้ำและบริหารจัดการ การน้ำ ๕๔๐ แห่ง ประชาชนได้รับประโยชน์ ๑๖๙,๐๐๐ ครัวเรือน / มาตรการเพิ่มน้ำ ดันทุน โดยพัฒนาปรับปรุงระบบชลประทาน ๑๑ แห่ง / พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรในพื้นที่ประสบภัย แล้ง ๑,๕๖๗ แห่ง / โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ๔๖,๙๖๗ บ่อ / โครงการพัฒนาเพื่อ การอนุรักษ์ดินและน้ำ ๒๓๔ แห่ง (๕) เป้าประสงค์ที่ ๖.๕ จัดทำ/เสนอ (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ... (อยู่ระหว่างการพิจารณาของ สนช.) / จัดทำแผนบูรณาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๕ ลุ่มน้ำ (๖) เป้าประสงค์ที่ ๖.๖ อยู่ระหว่างดำเนินการโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย / แผนบูรณาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ พื้นฟูป่าต้นน้ำ ๑๐,๐๐๐ ไร่ (๗) เป้าประสงค์ที่ ๖.๖ ให้ความ ช่วยเหลือทางวิชาการด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ด้านชลประทาน ด้านวิชาการและเทคนิคแก่ประเทศ ภูฏาน, สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และ (๘) เป้าประสงค์ที่ ๖.๖ พัฒนาคุณภาพระบบบริการ อนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Environmental Health Accreditation : EHA)

ความพยายามดำเนินการอย่างครอบคลุมโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนิน การตามแผนยุทธศาสตร์บริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศในการสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้าน ทรัพยากรน้ำจัดหาน้ำสะอาดเพื่ออุปโภคบริโภค จัดหาน้ำเพื่อการเกษตรและอุตสาหกรรมเพื่อรักษาระบบนิเวศ พัฒนาแหล่งน้ำในแต่ละลุ่มน้ำ จัดการคุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลัก พื้นฟูป่าต้นน้ำที่สมบูรณ์ และลดความเสียหายจาก อุทกภัยของชุมชนเมืองในเขตเศรษฐกิจ ผลจากการดำเนินการประชาชนเข้าถึงน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค มีความมั่นคงด้านน้ำ และคุณภาพน้ำสายหลักอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ดังนั้นจึงต้องดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์นี้ ต่อไปอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ในส่วนของกระทรวงสาธารณสุขดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ อนามัยสิ่งแวดล้อม และแผนแม่บทการจัดการสิ่งแวดล้อมและสิ่งปฏิกูลของประเทศไทยเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพ แข็งแรง ป้องกันและลดปัจจัยเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมต่อสุขภาพ เช่น โครงการส่งเสริม การจัดการสิ่งปฏิกูลเพื่อลดการปนเปื้อนสู่แหล่งน้ำและลดผลกระทบต่อสุขภาพ

ตัวอย่างและแนวปฏิบัติที่ดี

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว พร้อมระบบส่งน้ำ

เป้าประสงค์ที่ ๖.๔ ๖.๕ ๖.๖ และ ๖.๖

เนื่องด้วยราษฎรหมู่บ้านร่มโพธิ์ทองและหมู่บ้านใกล้เคียง ในพื้นที่ตำบลแม่แฝกหมู่ที่ ๓ ๔ ๙ และ ๑๑ ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๔ หมู่บ้าน ๙๕๐ ครัวเรือน มีพื้นที่การเกษตรเป็น จำนวนมากแต่ไม่สามารถทำการเกษตรได้ ได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากบริเวณพื้นที่ดังกล่าวขาดแคลนแหล่ง กักเก็บน้ำ ทำให้ปริมาณน้ำในฤดูฝนไหลลงสู่พื้นที่ลุ่มตอนล่าง ส่งผลทำให้ในช่วงฤดูแล้งได้รับความเดือดร้อน ขาดแคลนน้ำในการอุปโภค-บริโภค และน้ำเพื่อการเกษตรสำหรับพืชใช้น้ำน้อย องค์การบริหารส่วนตำบล

แม่แฝก จึงขอรับการสนับสนุนแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการทำเกษตร

กรมทรัพยากรน้ำดำเนินการสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว และระบบส่งน้ำที่สามารถกักเก็บได้มากถึง ๒,๑๘๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ส่งน้ำได้ระยะความยาวกว่า ๑๒ กิโลเมตร พร้อมเข้าเผยแพร่ความรู้ให้ชาวบ้านในพื้นที่ จนพวกเขาเข้มแข็งจากการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ

โครงการก่อสร้างและพัฒนาระบบกระจายน้ำห้วยแก้ว จังหวัดเชียงใหม่ มีเกษตรกรรวมกลุ่มในการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ของตนอย่างเข้มแข็ง และมีการแบ่งปันน้ำส่วนที่เหลือให้หมู่บ้านข้างเคียงทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น โดยเกษตรกรบางรายมีรายได้ถึงปีละกว่า ๕๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี ในพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ ๒๐ ไร่

การดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยเป้าหมายที่ ๗ ในเชิงลึก

ความคืบหน้า แนวโน้ม และความท้าทาย

จากการเก็บข้อมูลการใช้พลังงานในครัวเรือนของประเทศไทยตลอดระยะเวลา ๑๐ ปี พบว่า ครัวเรือนของ
ไทยมีสัดส่วนค่าพลังงานกับรายได้ อยู่ที่ ร้อยละ ๒๐-๓๐ นั้นหมายความว่า ทุกรายได้ ๑๐๐ บาท จะมีค่าใช้จ่าย
ด้านพลังงานประมาณ ๒๐ -๓๐ บาท ซึ่งเป็นตัวชี้วัดหนึ่งของการใช้พลังงานในครัวเรือนของประเทศไทย
อย่างไรก็ตาม ในระยะเวลาช่วง ๑๐ ปี ที่ผ่านมา ค่าใช้จ่ายด้านพลังงานเพิ่มขึ้นจาก ๑,๔๓๔ บาทต่อเดือนต่อ
ครัวเรือน ในปี ๒๕๕๙ เป็น ๒,๓๗๗ บาท ต่อเดือนต่อครัวเรือน ในปี ๒๕๕๗ (ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ)
การประหยัดพลังงานหรือการนำเอาพลังงานทดแทนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดจึงมีผลกระทบเชิงบวกกับ
ครัวเรือนในภาคการเกษตรของไทยเป็นอย่างมาก อีกทั้งจากการดำเนินงานที่ผ่านมาทำให้เกิดกลุ่มผู้ประกอบการ
ท้องถิ่นที่ผลิตเทคโนโลยีพลังงานในระดับชุมชนเพื่อจำหน่ายเพิ่มมากขึ้นและเริ่มกระจายตัวออกไป ทำให้
ประชาชนที่สนใจจะลดการใช้พลังงานหรือหันมาใช้พลังงานทดแทนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีนั้นๆ ได้สะดวกขึ้น
นอกจากนี้ ระบบ Social Network ในปัจจุบันก็ส่งผลบวกกับการหาซื้อเทคโนโลยีพลังงานทดแทนได้ง่ายขึ้น
และประชาชนทั่วไปสามารถสื่อสารด้วยกันได้ สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้การกระจายตัวของการส่งเสริมเทคโนโลยี
พลังงาน และองค์ความรู้ด้านพลังงานสามารถเผยแพร่ไปได้ในวงกว้างและด้วยตัวของเองในระดับที่ีระดับหนึ่ง
อย่างไรก็ตาม ต้องอาศัยแรงกระตุ้นจากพลังงานจังหวัด ที่จะคอยกระตุ้นเตือนให้เกิดการขับเคลื่อนประเด็น
ด้านพลังงานในพื้นที่ และเป็นตัวเชื่อมต่อระหว่างชุมชนกับชุมชนอื่นๆ ก่อให้เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้าน
พลังงานต่อไป ความท้าทายหรือแนวโน้มการดำเนินงานคือการส่งเสริมการลดการใช้พลังงานในภาคการผลิตหรือ
แปรรูปผลผลิตจากการเกษตรหรือที่เราเรียกว่าผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น วิสาหกิจชุมชนที่นำผลผลิตจากการเกษตร
มาแปรรูปเป็นอาหารหรืออุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ การแปรรูปเหล่านี้ยังต้องอาศัยการใช้พลังงาน เช่น ทอด นึ่ง ต้ม
กวน อบ ย้อม เป็นต้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นพบว่า การใช้พลังงานเหล่านี้มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ ๓-๓๐
ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐
กรมส่งเสริมการเกษตร ได้ขึ้นทะเบียนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ๑๑,๓๕๙ แห่ง และ
ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ๒,๓๖๓ แห่ง ซึ่งหากจำนวนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หันมาสนใจที่จะปรับเปลี่ยนกระบวนการ
ผลิต ยังมีโอกาสอีกมากที่จะได้รับประโยชน์จากการประหยัดพลังงานของประเทศชาติ รวมทั้งก่อให้เกิดการสร้าง
มูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน กระตุ้นการขยายตัวของยอดขาย ซึ่งส่งผลให้เกิด
การขยายตัวทางเศรษฐกิจฐานล่างของประเทศ เพิ่มการจ้างงาน รวมถึงสร้างความภาคภูมิใจให้กับคนในท้องถิ่น
ให้รู้จักพลังงาน ใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การพัฒนาเทคโนโลยีพลังงานในระดับชุมชนที่
เหมาะสม

แผนงานและมาตรการ

มาตรการต่อไปของกระทรวงพลังงานคือ

- การสร้างคน โดย ยกกระดับอาสาสมัครพลังงานชุมชน ให้สามารถเป็นกลไกการขับเคลื่อนหลักในประเด็น
เรื่องของพลังงานในเชิงพื้นที่ ปัจจุบัน อาสาสมัครพลังงานออกเป็น ๗ ประเภทคือ บ้านต้นแบบด้านพลังงาน
วิทยากรพลังงานชุมชน นักวางแผนพลังงานชุมชน ช่างพลังงานชุมชน นักวิจัยพลังงานชุมชน นักสื่อสารพลังงาน
ชุมชน และ นักจัดการองค์ความรู้ด้านพลังงานชุมชน

- การสร้างกลไกการบริหารจัดการพลังงานอย่างครบวงจรในชุมชนตนเองหรือระหว่างชุมชนกับชุมชน คือ ผู้ใช้ – ผู้ผลิต – ผู้จำหน่าย ในลักษณะเป็นเครือข่ายซึ่งกันละกัน
- ผลักดันให้ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแผนการพัฒนาด้านพลังงานประจำชุมชน
- ส่งเสริมให้มีสถาบันปมเพาะความรู้ด้านพลังงานชุมชน
- จัดทำมาตรฐานการตรวจวัดการใช้พลังงานในกลุ่มที่มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชน แล้วมอบตราสัญลักษณ์ “ผลิตภัณฑ์ชุมชน ลดใช้พลังงาน” เพื่อเป็นการแสดงถึงความสามารถในการลดการใช้พลังงานในการแปรรูปลงได้ สิ่งนี้จะนำไปสู่ การสร้างเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์และความแตกต่างในตลาด ท้ายสุดคือการกระจายองค์ความรู้ด้านพลังงานผ่านตัวผลิตภัณฑ์ชุมชนต่างๆ

ความพยายามดำเนินการอย่างครอบคลุมโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

ในโครงการการวางแผนพลังงานชุมชน สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการดำเนินงาน ซึ่งเราแบ่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการและกำหนดบทบาทไว้ดังนี้

ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	บทบาทและหน้าที่	ผลได้ผลเสีย	
คนในชุมชน	ผู้นำทางการ	ผู้ประสานงานในชุมชน ประชาสัมพันธ์โครงการ ร่วมทำแผนพลังงาน พิจารณาเรื่องงบประมาณการสานต่องาน ในอนาคต	มีโครงการทางด้านพลังงาน ได้ผลงานกับทางการและลูกบ้าน ผู้ปฏิบัติตามแผนและตรวจสอบ
	ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ/ พ่อบ้านทั่วไป	ผู้ประสานงานในชุมชน ร่วมทำแผนพลังงาน	ได้ความรู้เรื่องพลังงาน สร้างอาชีพ ได้พบปะแลกเปลี่ยน ผู้ปฏิบัติตามแผนและตรวจสอบ
	แม่บ้าน	ให้ข้อมูลค่าใช้จ่ายทางด้านพลังงาน ร่วมทำแผนพลังงาน	ประหยัดค่าใช้จ่ายด้านพลังงาน ได้พบปะแลกเปลี่ยน ผู้ปฏิบัติตามแผน
	เยาวชน	การรณรงค์ในพื้นที่ การเก็บข้อมูลในพื้นที่	ได้เรียนรู้เรื่องพลังงาน มีบทบาทต่อไปในอนาคต
	การศึกษา/ครู	ผู้ประสานงานในชุมชนและตัวเยาวชน แหล่งรวบรวมและกระจายความรู้ความ รู้ในชุมชน ร่วมทำแผนพลังงาน	หลักสูตรพลังงาน
	ราชการในพื้นที่	สนับสนุนแนวคิดและให้กำลังใจ	สามารถสอดแทรกงานใหม่ๆกับ กลุ่มหรือคณะทำงานพลังงานได้
ผู้ดำเนิน โครงการ	คอยประสานงานและจัดหาค่าความรู้ รวมถึงกระตุ้นให้เกิดกิจกรรม จัดสรรงบประมาณดำเนินการ ให้คำที่ปรึกษา	ได้ผลงาน เป็นที่รู้จักในชุมชน	

ตัวอย่างและแนวปฏิบัติที่ดี

วิสาหกิจชุมชนสวนกล้วยอยู่ทอง หมู่ที่ ๑๔ ตำบลจรเข้สามพัน อำเภออยู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เป้าประสงค์ที่ ๗.๒

วิสาหกิจชุมชนสวนกล้วยอยู่ทอง หมู่ที่ ๑๔ ตำบลจรเข้สามพัน อำเภออยู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรีเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรวมกลุ่มกันแปรรูปวัตถุดิบพืชอาหารที่มีในชุมชน เช่น การแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ได้แก่ ข้าวเกรียบรสต่างๆ ข้าวแต่น เป็นต้น เดิมก่อนที่พลังงานจังหวัดสุพรรณบุรีเข้าไป จะมีการแปรรูปโดยการตากแดดปกติ ไม่มีโรงเรือนปิดคลุม ใช้เวลา ๓-๔ วัน หากเป็นฤดูฝนก็จะไม่สามารถตากข้าวเกรียบได้ หรือถ้าตากความเสียหายที่เกิดกับผลิตภัณฑ์ที่ได้จะเสียหายกว่าร้อยละ ๓๐ เนื่องจากมีความชื้นสูงทำให้ขึ้นราได้ง่าย หากมียอดสั่งซื้อมากต้องใช้แก๊สหุงต้มช่วยอบให้แห้ง ซึ่งจะทำให้สิ้นเปลืองพลังงานและเพิ่มต้นทุนการผลิต

หลังจากเข้าร่วมโครงการฯ และมีการใช้งานของระบบอบแห้งแสงอาทิตย์แล้ว มีผลของการดำเนินโครงการคือ (๑) เกิดผลกระทบระยะเวลาการตากจากเดิม ๓-๔ วัน เป็น ๑-๒ วัน เพิ่มคุณภาพผลิตภัณฑ์แผ่นข้าวเกรียบเรียบเนียนไม่แตก ถูกหลักโภชนาการลดฝุ่นและแมลงจากการตาก (๒) ลดต้นทุนในกระบวนการผลิตจากความเสียหายที่ลดลงร้อยละ ๕ คิดเป็นเงิน ๘๖,๔๐๐ บาทต่อปี (เฉลี่ย ๑,๘๐๐ บาท/รอบ ดำเนินการ ๔ รอบต่อเดือน ๔๘ รอบต่อปี) (๓) ลดการใช้พลังงานในกระบวนการผลิต (LPG) ได้ประมาณ ๒๔๐ ถังต่อปี หรือเท่ากับ ๙๑,๒๐๐ บาท/ปี (๔) ควบคุมปริมาณผลผลิตได้ดี เดิมผลิตได้ ๒๐๐ กิโลกรัมต่อเดือน ปัจจุบัน สามารถผลิตแผ่นข้าวเกรียบแห้งได้ ๑,๐๐๐ กิโลกรัมต่อเดือน (ดำเนินการ ๔ รอบต่อเดือน) นั้นหมายถึงเพิ่มการผลิตได้ ร้อยละ ๕๐๐ เมื่อมีความมั่นคงในเรื่องปริมาณผลิตภัณฑ์สามารถขยายได้ตลาดได้มากขึ้น รวมถึงขยายฐานสมาชิกได้เพิ่มขึ้นจากเดิม ๑๖ ครัวเรือนเป็น ๒๙ ครัวเรือน การจ้างงานในชุมชนก็เพิ่มขึ้นตาม จากเดิม ๔ คน เป็น ๑๐ คน (๕) สามารถต่อยอดผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย อาทิ กล้วยตาก ข้าวแต่น มะเขือเทศอบแห้ง เป็นต้น (๖) สามารถนำแนวคิดและหลักการทำงานในการควบคุมอุณหภูมิและความชื้น ที่ได้จากการใช้งานโรงอบแห้งพลังงานแสงอาทิตย์ ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบปลูกพืชในโรงเรือน (๗) เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายกลุ่มวิสาหกิจ กลุ่มผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร โดยเป็นต้นแบบและเป็นสถานที่ในการศึกษาเรียนรู้ให้กับกลุ่มอื่นๆ ในการพัฒนาการใช้พลังงานในกระบวนการผลิต

การดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยเป้าหมายที่ ๑๑ ในเชิงลึก

ความคืบหน้า แนวโน้ม และความท้าทาย

สำหรับการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในเชิงลึกของเป้าหมายที่ ๑๑ มีประเด็นสำคัญเพื่อรายงานจำนวน ๓ ประเด็น ได้แก่ ๑. การลดจำนวนผู้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ ๒. การยกระดับการขนส่งให้สามารถรองรับผู้ใช้งานได้ทุกกลุ่ม (Universal Design) และ ๓. การจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองและชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

๑. การลดจำนวนผู้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ ได้แก่ **โครงการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนตามแนวทางการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน (Community Based Disaster Risk Management : CBDRM)** ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับพื้นที่ เพื่อให้สอดคล้องกับ “เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” “กรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๗๓” และ “แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ” จึงได้พัฒนาระบบการป้องกัน การเตรียมความพร้อม และการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ชุมชน ภายใต้ “โครงการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนตามแนวทางการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน (Community Based Disaster Risk Management : CBDRM)” ที่ได้ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ จนถึงปัจจุบัน รวมชุมชนที่ได้ดำเนินโครงการไปแล้วกว่า ๑๒,๐๐๐ ชุมชน โดยในปี ๒๕๖๑ จะได้ดำเนินการในอีก ๘๗๕ ชุมชน ทั้งนี้ โครงการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ในการให้คนในชุมชนพื้นที่เสี่ยงภัยมีความตระหนักถึงศักยภาพของตน และมุ่งมั่นที่จะเสริมสร้างความเข้มแข็งด้วยการมีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ดำเนินการเพื่อลดความเสี่ยงภัยและป้องกันภัย รวมทั้งฟื้นฟูสภาพความเสียหายให้กลับสู่สภาวะปกติได้รวดเร็ว

๒. การยกระดับการขนส่งให้สามารถรองรับผู้ใช้งานได้ทุกกลุ่ม (Universal Design) ได้แก่ **โครงการศึกษาสำรวจ เพื่อการประเมินและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งสาธารณะเพื่อคนพิการ เด็ก และผู้สูงอายุ โดยกระทรวงคมนาคม** ซึ่งได้ดำเนินโครงการศึกษา สำรวจ เพื่อการประเมินและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งสาธารณะเพื่อคนพิการ เด็ก และผู้สูงอายุ เพื่อสำรวจโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งสาธารณะของกระทรวงคมนาคม และขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งระบบการขนส่งทางน้ำ ทางบก ทางราง และทางอากาศ ให้ครอบคลุมทั่วทุกภาคของประเทศ และนำผลการสำรวจมาศึกษาวิเคราะห์ ให้ข้อเสนอแนะ และปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งสาธารณะอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรมต่อไป ซึ่งโครงการดังกล่าวมีระยะเวลาดำเนินการ ๔ ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๑) ดังนี้ (๑) **ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘** ได้ดำเนินการในกรุงเทพมหานคร จังหวัดปริมณฑล และจังหวัดภาคตะวันออก ที่ได้รับคัดเลือกจำนวน ๘ จังหวัด (๒) **ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙** ได้ดำเนินการในจังหวัดภาคตะวันตกและภาคใต้ ที่ได้รับคัดเลือก จำนวน ๑๐ จังหวัด โดยมีพื้นที่ต้นแบบ คือ พื้นที่ท่าเรืออ่าวคลองและท่าเทียบเรือมารีน่า จังหวัดภูเก็ต (๓) **ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐** ได้ดำเนินการในจังหวัดภาคเหนือและภาคกลาง ที่ได้รับคัดเลือก จำนวน ๑๕ จังหวัด โดยมีพื้นที่ต้นแบบ คือ ท่าอากาศยานแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย และ (๔) **ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑** จะดำเนินการในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้รับคัดเลือกจำนวน ๑๐ จังหวัด สำหรับ **แนวโน้มและความท้าทาย** ของเรื่องดังกล่าวได้แก่ การกระจายความเจริญและการพัฒนาต่าง ๆ ส่งผลให้ความเป็นเมือง (Urbanization) มีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดแหล่งที่อยู่อาศัยใหม่บริเวณชานเมืองและปริมณฑล และเกิดความต้องการในการเดินทางเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศไทยที่ในอนาคตจะมีผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น (Aging society) ซึ่งต้องพึ่งพิงการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะ / ระบบขนส่งมวลชนมากขึ้น ดังนั้น การยกระดับการขนส่งให้สามารถรองรับผู้ใช้งานได้ทุกกลุ่ม (Universal Design / Transport for all) เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างสะดวก (Accessibility) โดยการปรับปรุง ออกแบบ และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการให้บริการการขนส่งสาธารณะ รวมทั้งการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้อง เพื่อรองรับและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สูงอายุ คนพิการ และเด็ก ได้อย่างทั่วถึง

และเท่าเทียม (Inclusive) จึงมีความสำคัญ ซึ่งปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จคือ การได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนโครงการไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง และครอบคลุมทุกภูมิภาคของประเทศ

๓. **โครงการการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองและชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ซึ่งได้มีการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมเมืองที่ยั่งยืน ครอบคลุมทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาคอาเซียน โดยการดำเนินงานในระดับประเทศ ได้แก่ ๑) จัดให้มีระบบบริหารจัดการ เช่น แนวทางการขับเคลื่อน การจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน แผนแม่บทการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน ๒) ส่งเสริมให้มีมาตรการจูงใจ เช่น การประกวดรางวัลเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืน ๓) จัดทำมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมเมืองและชุมชน เช่น อัตราส่วนพื้นที่สีเขียวในชุมชนเมือง ๔) จัดทำเมืองต้นแบบ (Model Cities) และศูนย์เรียนรู้ ส่วนการดำเนินงานในระดับภูมิภาคอาเซียน มีสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยประสานงานกลางของประเทศไทย (National Focal Point) ในคณะทำงานอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อมเมืองที่ยั่งยืน (ASEAN Working Group on Environmentally Sustainable Cities: AWGESC) โดยมีการดำเนินงานภายใต้แผนงานประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ในหัวข้อ “เมืองที่มีความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม” นอกจากนี้ยังมีการดำเนินงานด้านเครือข่ายการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนตามแผนยุทธศาสตร์อาเซียนด้านสิ่งแวดล้อม ค.ศ. ๒๐๑๗ – ๒๐๒๕ (ASEAN Strategic Plan on Environment (ASPEN) ๒๐๑๗ – ๒๐๒๕) โครงการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศ +๓ (จีน เกาหลี ญี่ปุ่น) ซึ่งมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดสัมมนา และการศึกษาดูงาน โดยมีหลักการในการสร้างเครือข่าย การมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดทำระบบฐานข้อมูล และเชื่อมโยงการดำเนินงานในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับสากล

แผนงานและมาตรการ

๑. การลดจำนวนผู้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ เพื่อให้ประชาชนที่อยู่ในชุมชนพื้นที่เสี่ยงภัยซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมและมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติ ความรู้ การกำหนดห่วงระยะเวลาดำเนินโครงการให้สอดคล้องกับสภาพภูมิสังคมและบริบทของชุมชน ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ รวมทั้งความต้องการของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่นั้น

๒. การยกระดับการขนส่งให้สามารถรองรับผู้ใช้งานได้ทุกกลุ่ม (Universal Design) จะได้นำผลการดำเนินงานที่ได้ทั้งหมดนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อผลักดันให้มาตรฐานและแบบรายละเอียด (Detailed design) ที่ได้เป็นกฎหมายเพื่อให้มีผลบังคับใช้ต่อไป เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านการขนส่งและการเดินทาง ให้ประชาชนทุกกลุ่ม ทุกวัย ได้รับความสะดวกและสามารถเข้าถึงการบริการต่าง ๆ ของรัฐ รวมทั้งกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมต่าง ๆ ได้

๓. ในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมเมืองที่ยั่งยืน **ประสบปัญหาและความท้าทาย** อาทิ ๑) การจัดให้มีระบบฐานข้อมูลการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่ทันสมัย และสามารถใช้ในการตัดสินใจของผู้บริหาร ๒) การบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้มีการบริหารจัดการไปในทิศทางเดียวกัน และ ๓) การที่ภาครัฐมีนโยบายเร่งด่วนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่อย่างกว้างขวาง ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนดั้งเดิมในพื้นที่

ความพยายามดำเนินการอย่างครอบคลุมโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

ในด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการลดจำนวนผู้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ ได้มีการดำเนินการกับกลุ่มเป้าหมายภาคประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน / หมู่บ้านพื้นที่เสี่ยงภัย ให้มีการเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติในเบื้องต้น จึงเป็นตัวอย่างของการนำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนสู่ระดับพื้นที่ / ท้องถิ่น โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย ได้ผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการหมู่บ้านนำโครงการดังกล่าวไปบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่นและหมู่บ้านด้วย เพื่อให้ชุมชนมีการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติด้วยตนเองได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ หน่วยงานทุกภาคส่วน อาทิ หน่วยงานภาครัฐ เช่น กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย สภากาชาดไทย กระทรวงสาธารณสุข หน่วยงาน

องค์กรสาธารณกุศล มูลนิธิ หน่วยงานภาคเอกชน หน่วยงานภาค NGO และอาสาสมัครที่มีภารกิจที่เกี่ยวข้องกัน เป็นเครือข่ายอีกด้วย

ในเรื่องการยกระดับการขนส่งให้สามารถรองรับผู้ใช้งานได้ทุกกลุ่ม (Universal Design) ได้มีการสำรวจ ตรวจสอบการเข้าถึงการให้บริการโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งสาธารณะ ๓ แบบ คือ ๑) การเข้าถึงสถานี (Accessibility) ๒) การให้บริการภายในสถานี (Operation and management) และ ๓) การให้บริการของเจ้าหน้าที่ (Operators and staff) โดยใช้แบบสำรวจ (Checklist) ในพื้นที่ จากนั้นจะจัดส่งเล่มผลการศึกษา ฉบับสมบูรณ์ พร้อมด้วยแบบแปลนมาตรฐาน แบบตรวจสอบ (Checklist) หลักเกณฑ์และแบบมาตรฐาน (Standard Drawing) และแบบรายละเอียด (Detailed Design) เพื่อเป็นแนวทางให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการก่อสร้าง โครงสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน สำหรับคนพิการ เด็ก และผู้สูงอายุ ต่อไป

ตัวอย่างและแนวปฏิบัติที่ดี

บ้านทำงาน หมู่ที่ ๗ ตำบลท่างาม อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ในด้านการลดจำนวนผู้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ ตามโครงการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนตามแนวทางการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน
เป้าประสงค์ที่ ๑๑.๕ และ ๑๑.๖

โครงการดังกล่าวเป็นการป้องกันภัยเชิงรุกแบบไม่ใช่โครงสร้าง โดยเป็นการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับสภาพความเสี่ยงภัยและการเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติ โดยสร้างองค์ความรู้ให้แก่คนในชุมชน / หมู่บ้าน ในการคิด วางแผน และดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้วยตนเอง เพื่อช่วยลดหรือถ่วงโอน ความเสี่ยง เป็นการสร้างทัศนคติ “การเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ” กล่าวคือ คนในชุมชนพื้นที่เสี่ยงภัยมีความร่วมมือกันในการเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติก่อนที่หน่วยงานภาครัฐ / หน่วยงานอื่นๆ จะเข้ามาให้ความช่วยเหลือ และหากประสบภัยแล้ว ชุมชนก็สามารถฟื้นตัวได้ภายในระยะเวลาที่เหมาะสม ภายใต้หลักการรับรู้ ปรับตัว และฟื้นคืนกลับ (Resilience) ทั้งนี้ มีชุมชนต้นแบบอยู่ที่บ้านทำงาน หมู่ที่ ๗ ตำบลท่างาม อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย ได้ดำเนินการให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ ในการเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติตามหลักการ CBDRM โดยชุมชนบ้านทำงาน หมู่ที่ ๗ ได้จัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การเฝ้าระวังและการแจ้งเตือนภัย และฝึกซ้อมแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๔ และในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้มีการฝึกอบรมทบทวนตามหลักการดังกล่าว พร้อมจัดตั้งศูนย์เตรียมพร้อมป้องกันภัยประจำชุมชน / หมู่บ้าน ทั้งนี้ บ้านทำงานมีประชากรอาศัยอยู่ทั้งสิ้น ๓๘๗ คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง รองลงมาคืออาชีพเกษตรกร ชุมชนบ้านทำงานเป็นพื้นที่เสี่ยงอุทกภัย โดยเฉพาะเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๓ – ๒๕๕๔ ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยเป็นอย่างมาก ทำให้ประชาชนในชุมชนเกิดการเรียนรู้ / ปรับตัว สู้กับภัยพิบัติอย่างมีส่วนร่วม เกิดการประสานความร่วมมือกับท้องถิ่น (อบต. ท่างาม) เป็นอย่างดี ซึ่งนับเป็นเอกลักษณ์ที่ชุมชนและท้องถิ่นมีความสามัคคีกลมเกลียวกัน นอกจากนี้ยังมีกลุ่มคนจิตอาสาและภาคีเครือข่ายในการร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมดำเนินการ เช่น สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสิงห์บุรี สภากาชาดไทย ชลประทานจังหวัดสิงห์บุรี สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสิงห์บุรี ฯลฯ ทำให้ชุมชนบ้านทำงานเกิดความเข้มแข็งในหลายด้าน และยังมีการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้บริหารจัดการภัยพิบัติอย่างมีส่วนร่วม รวมทั้งมีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำรงชีวิตของประชาชน โดยได้หยิบยกเป็นวิสัยทัศน์ในการพัฒนาตำบล นอกจากนี้ อบต.ท่างาม ยังได้มีการปรับภูมิทัศน์ของสถานที่ให้พร้อมเป็น “ศูนย์พักพิงชั่วคราว” ของคนในชุมชนเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติด้วย

การดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยเป้าหมายที่ ๑๒ ในเชิงลึก

ความคืบหน้า แนวโน้ม และความท้าทาย

ประเทศไทยมีความมุ่งมั่นในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนร่วมกับประชาคมโลก โดยมีการจัดทำแผนขับเคลื่อนเป้าหมายต่าง ๆ ในระยะ ๒๐ ปี สำหรับแผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) หน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นกรอบในการพัฒนาและดำเนินงานให้บรรลุเป้าประสงค์และตัวชี้วัดที่ตั้งไว้ รวมทั้งได้มีการพัฒนาแผนปฏิบัติการ ๕ ปี ว่าด้วยการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืนตามกรอบการดำเนินงานระยะ ๑๐ ปี ว่าด้วยแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ซึ่งพัฒนาโดยอ้างอิงข้อมูลเป้าหมาย ตัวชี้วัด วิธีติดตามและประเมินผล ภายใต้แผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ๒๐ ปี โดยผลจากการประเมิน วิเคราะห์กิจกรรมการดำเนินงาน และระบบตรวจติดตามด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนของประเทศไทย พบว่า ประเทศไทยมีการดำเนินงานในระดับดีมาก ในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีการจัดทำแนวคิดดังกล่าวมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ และขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง การดำเนินงานด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนของประเทศไทยในระดับดี เช่น การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งมีการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ/ การกำหนดยุทธศาสตร์ที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับที่สมดุลกับนักท่องเที่ยว รวมทั้งมีการกำหนดระยะฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบมีการจัดทำหลักเกณฑ์ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยว และมุ่งเน้นการพัฒนาพื้นที่และชุมชนในมิติเศรษฐกิจและสังคมเป็นหลัก การให้ข้อมูลกับผู้บริโภค โดยมีการจัดทำหลากหลายด้านสิ่งแวดล้อมทั้ง ๔ ประเภท ส่วนการผลิตอาหารอย่างยั่งยืน มีการนำระบบรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเกษตรอินทรีย์มาใช้เป็นหลักในการดำเนินงาน และมีการจัดทำตราสัญลักษณ์เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภค ขณะที่การดำเนินการในระดับปานกลางซึ่งต้องมีการพัฒนา ได้แก่ วิถีชีวิตและการศึกษาอย่างยั่งยืน ที่มีการส่งเสริมวิถีชีวิตที่ยั่งยืนภายใต้หลักการเศรษฐกิจพอเพียงและถูกนำไปประยุกต์ใช้ในหลายระดับ โดยเฉพาะระดับนโยบายเชิงกลยุทธ์ แต่ในระดับปฏิบัติประชาชนยังต้องมีการณรงค์สร้างความรู้และต้นแบบอย่างต่อเนื่อง ขณะที่กรอบงานด้านการศึกษายังไม่มีนำไปปฏิบัติให้เห็นเป็นรูปธรรม แม้ว่าจะมีการกำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ ๒๐ ปี ส่วนการก่อสร้างอาคารอย่างยั่งยืน มีการพัฒนามาตรฐานแนวทางการออกแบบและก่อสร้างในหลายหน่วยงานแต่การบูรณาการการทำงานร่วมกันยังมีไม่มาก ซึ่งจะต้องมีการผลักดันการดำเนินงานดังกล่าวให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

แผนงานและมาตรการ

ประเทศไทย โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการบูรณาการ พัฒนา และดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนให้บรรลุเป้าหมาย อาทิ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้จัดทำแผนส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ระยะที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ โดยตั้งเป้าหมายว่าภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานเอกชน จะเข้าร่วมโครงการจำนวน ๓๘๐ แห่ง ๒,๕๑๙ แห่ง และ ๘๗๖ กลุ่มบริษัท ตามลำดับ ขณะที่กระทรวงศึกษาธิการได้มีการบรรจุความรู้เรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน การสร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงอุตสาหกรรมมีการจัดทำเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศในพื้นที่อุตสาหกรรมเดิม ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสาคร และนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง และพื้นที่อุตสาหกรรมใหม่ ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดปราจีนบุรี โดยดำเนินงานตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ จนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีสถานประกอบการเข้าสู่อุตสาหกรรมสีเขียวแล้วทั้งสิ้น ๓๒,๒๗๒ ราย แบ่งเป็น

อุตสาหกรรมสีเขียวระดับที่ ๑ (Green Commitment) จำนวน ๑๙,๔๐๘ ราย อุตสาหกรรมสีเขียวระดับที่ ๒ (Green Activities) จำนวน ๖,๘๗๕ ราย อุตสาหกรรมสีเขียวระดับที่ ๓ (Green System) จำนวน ๕,๖๖๘ ราย อุตสาหกรรมสีเขียวระดับที่ ๔ (Green Culture) จำนวน ๒๘๕ ราย และอุตสาหกรรมสีเขียวระดับที่ ๕ (Green Network) จำนวน ๓๖ ราย รวมทั้งจัดทำแผนการจัดการกากอุตสาหกรรม ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔) เพื่อผลักดันให้โรงงานที่สร้างกากอุตสาหกรรมเข้าสู่ระบบการจัดการอย่างถูกต้องตามกฎหมายเพิ่มขึ้น ซึ่งแผนดังกล่าวสอดคล้องกับ Road Map การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายของประเทศ กระทรวงพาณิชย์มีการผลักดันโครงการส่งเสริมความรู้และสินค้าสินค้าเกษตรนวัตกรรม เพื่อขยายช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรและต่อยอดงานวิจัยผลผลิตทางการเกษตร ขณะที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีการพัฒนาเกษตรอินทรีย์และเกษตรยั่งยืนอย่างครบวงจร รวมถึงปรับพฤติกรรมการใช้สารเคมีของเกษตรกร และมีการวิจัยต่อยอดผลผลิตจากการเกษตรเพื่อแปรรูปเป็นบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ขณะที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนผ่านรายงานความยั่งยืนและรายงานประจำปีของบริษัทฯ โดยมีบริษัทฯ เปิดเผยข้อมูลจำนวน ๖๓๙ บริษัท คิดเป็นร้อยละ ๙๘ ขณะที่บริษัทฯ รายงานตามกรอบการรายงาน Global Reporting Initiative (GRI) เพียงร้อยละ ๑๔ เท่านั้น

ความพยายามดำเนินการอย่างครอบคลุมโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย และสำนักนายกรัฐมนตรี ดำเนินการตามแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔ ในการสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้มีระบบคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง เก็บรวบรวม และขนส่งแบบแยกประเภท และนำไปกำจัดอย่างถูกวิธี รวมทั้งพัฒนา และถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ อปท. และสร้างการรับรู้และความตระหนักให้ประชาชน เกิดวินัยลดการเกิดขยะ คัดแยกขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนตั้งแต่บ้านเรือน ตลอดจน ออกกฎหมายการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ โดยสามารถเก็บรวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชน ดังนี้ ศูนย์เก็บรวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชน ๓๒ แห่ง จุดนัดเก็บรวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชน ๔๙ แห่ง อปท. ที่รับบริการ ๖,๔๕๕ แห่ง สำหรับกรุงเทพมหานคร เก็บจากจุดรวบรวมของเสียอันตรายของหมู่บ้าน/ชุมชนเป้าหมาย ๑,๙๔๔ แห่ง และสถานประกอบการ ๗๔๔ แห่ง โดยมีร้อยละของปริมาณของเสียอันตรายจากชุมชนได้รับการกำจัดอย่างถูกต้อง ๕,๙๔๓,๒๘๗ ตัน สำหรับการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญา กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำเอกสารเล่มอนุสัญญาเผยแพร่สู่สาธารณะผ่านหลายช่องทาง เช่น เว็บไซต์ รวมถึงจัดสัมมนาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสนับสนุนการดำเนินงานตามพันธกรณีของอนุสัญญาให้กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อาทิ โรงงานอุตสาหกรรม โรงไฟฟ้าถ่านหิน สถานศึกษา และหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งร่วมกับ UNEP จัดทำโครงการเพื่อเสริมสร้างศักยภาพและขีดความสามารถของประเทศในภูมิภาคเอเชียด้านการตรวจวิเคราะห์และติดตามตรวจสอบสาร POPs และร่วมกับ UNIDO ทบทวนและปรับปรุงแผนจัดการระดับชาติ นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงสาธารณสุขได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ขับเคลื่อน “สังคมไทยไร้พ่นพุ่ม” พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๙ เพื่อลดการใช้สารปรอทจากอะมัลกัมอุดฟันตามพันธกรณีของอนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท โดยส่งเสริมให้เกิดการทำงานบูรณาการร่วมกันในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาควิชาการ ภาครัฐ และภาคเอกชน กรมโรงงานอุตสาหกรรมดำเนินโครงการลดและเลิกใช้สารไฮโดรคลอโร-ฟลูออโรคาร์บอน ระยะที่ ๑ (HCFC Phase out management plan: Stage I) ซึ่งเป็นการดำเนินงานตามพิธีสารมอนทรีออลว่าด้วยสารทำลายชั้นบรรยากาศโอโซน โดยมีระยะเวลาดำเนินโครงการตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๑ เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการในการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีสำหรับการใช้สารทดแทนสาร HCFC ในกระบวนการผลิต และเสริมสร้างศักยภาพของผู้ประกอบการในภาคอุตสาหกรรมผลิตเครื่องปรับอากาศและอุตสาหกรรมผลิตโพลี

ตัวอย่างแนวปฏิบัติที่ดี

การจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ เป้าประสงค์ที่ ๑๒.๗

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ดำเนินการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ โดยได้จัดทำแผนส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐมาแล้ว ๒ ระยะ โดยระยะแรกปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๔ และระยะที่ ๒ ปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้นำในการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และขยายผลไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ มหาวิทยาลัย หน่วยงานในกำกับของรัฐ และองค์การมหาชน รวมทั้งส่งเสริมให้ภาคผู้ผลิต และผู้ประกอบการ ปรับเปลี่ยนกระบวนการ กระบวนการผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ปริมาณสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในท้องตลาดเพิ่มมากขึ้น ผลการดำเนินงานตามแผนส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการฯ ระยะแรก มีหน่วยงานภาครัฐระดับกรม ๑๗๐ หน่วยงานจากทุกกระทรวงในประเทศเข้าร่วมดำเนินการ และในระยะที่ ๒ มีจำนวนหน่วยงานเข้าร่วมดำเนินการเพิ่มขึ้นเป็น ๑,๐๙๙ หน่วยงาน จากรัฐวิสาหกิจจำนวน ๔๙ แห่ง มหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษา จำนวน ๑๓๐ แห่ง องค์การมหาชน จำนวน ๓๓ แห่ง หน่วยงานอิสระและหน่วยงานในกำกับของรัฐ จำนวน ๗ แห่ง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๗๑๐ แห่ง โดยพบว่ามีมูลค่าการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมประมาณ ๕๓๐ ล้านบาท และปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่ลดได้ ประมาณ ๕๓,๐๐๐ ตันคาร์บอนไดออกไซด์ (คิดมูลค่าและปริมาณจากหน่วยงานผู้รายงานทั้งหมด ๗๗๓ หน่วยงาน หรือคิดเป็นร้อยละ ๗๐ จากหน่วยงานทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการ)

แผนส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ระยะที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ได้จัดทำขึ้นโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน รัฐวิสาหกิจ มหาวิทยาลัย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคาดว่าเมื่อสิ้นสุดโครงการในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ จะมีหน่วยงานเข้าร่วมโครงการ ดังนี้ กลุ่มที่ ๑ ภาครัฐ องค์การมหาชน รัฐวิสาหกิจ มหาวิทยาลัย และหน่วยงานในกำกับของรัฐ จำนวน ๓๘๐ แห่ง กลุ่มที่ ๒ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๒,๕๑๙ แห่ง และกลุ่มที่ ๓ หน่วยงานเอกชน จำนวน ๘๗๖ กลุ่มบริษัท และคาดว่าจะมีมูลค่าของสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการจัดซื้อและจัดจ้างคิดเป็นร้อยละ ๘๐ ในกลุ่มที่ ๑ ร้อยละ ๖๐ ในกลุ่มที่ ๒ และร้อยละ ๗๐ ในกลุ่มที่ ๓

การดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยเป้าหมายที่ ๑๕ ในเชิงลึก

ความคืบหน้า แนวโน้ม และความท้าทาย

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยมีการใช้ทรัพยากรเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องจนเริ่มทำให้ความสมดุลของระบบนิเวศเปลี่ยนแปลงไป และจากสถิติในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ประเทศไทยมีพื้นที่ที่ยังคงสภาพป่าไม้ประมาณ ๑๐๒.๑๗ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๕๘ ของพื้นที่ประเทศ (กรมป่าไม้, ๒๕๖๐) ในขณะที่ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) นโยบายป่าไม้แห่งชาติ (เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๘) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) กำหนดเป้าหมายให้มีพื้นที่ป่าไม้ในประเทศทั้งป่าเพื่อการอนุรักษ์และป่าเพื่อเศรษฐกิจไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ ประเทศไทยยังคงมีความท้าทายที่จะต้องดำเนินการเพิ่มพื้นที่ป่าให้ได้อย่างน้อยร้อยละ ๘.๕ ของพื้นที่ประเทศเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ประเทศตั้งไว้

การดำเนินการเพื่ออนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในทุกระดับ ได้แก่ ระบบนิเวศ ชนิดพันธุ์ และพันธุกรรม โดยการประกาศพื้นที่ป่าที่ยังคงสภาพสมบูรณ์ให้เป็นพื้นที่คุ้มครอง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า เป็นแนวทางที่รัฐเร่งรัดดำเนินการ ซึ่งในปี ๒๕๖๐ ประเทศไทยมีพื้นที่คุ้มครองที่ประกาศแล้ว ๒๗๐ แห่ง รวม ๖๗.๙๐ ล้านไร่ และจะมีการประกาศเพิ่มเติมในปีถัดไปด้วย

นอกจากการอนุรักษ์พื้นที่ป่าธรรมชาติ การเพิ่มพื้นที่ป่าเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจให้ได้อย่างน้อยร้อยละ ๑๕ ของพื้นที่ประเทศเป็นเป้าหมายที่ท้าทายอย่างยิ่งของรัฐ การส่งเสริมการจัดตั้งป่าชุมชน เป็นกลไกหลักอย่างหนึ่งในการเพิ่มพื้นที่ป่าเพื่อการใช้ประโยชน์ของชุมชน ปัจจุบันร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน ได้ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีแล้ว เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่ป่าไม้ที่อยู่ใกล้ชุมชน เพื่อให้ทรัพยากรป่าไม้ในท้องถิ่นมีความอุดมสมบูรณ์และยั่งยืน ปัจจุบันประเทศไทยมีการจัดตั้งป่าชุมชนแล้ว ๑๐,๐๐๐ หมู่บ้าน รวมพื้นที่ ๖ ล้านไร่ และจะมีการจัดตั้งเพิ่มมากยิ่งขึ้นภายหลังจากที่พระราชบัญญัติได้รับการประกาศใช้อย่างเป็นทางการ

ประเด็นที่เป็นปัญหาท้าทายประชาคมโลกภายใต้กรอบการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ ๑๕ นอกเหนือจากการดูแลรักษาและจัดการพื้นที่ป่าไม้ให้คงระบบนิเวศที่สมบูรณ์เพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งประเทศไทยให้ความสำคัญอย่างยิ่งอีกประเด็น คือ การหยุดยั้งการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมาย ซึ่งเป็นปัญหาที่สร้างความเสียหายทั้งด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจไปทั่วโลก ประเทศไทยให้ความร่วมมือกับประชาคมโลก และเป็นประเทศที่มีบทบาทนำในภูมิภาค ASEAN ดำเนินการเพื่อหยุดยั้งการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมายอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การลักลอบค้าช้างแอฟริกา ซึ่งเป็นขบวนการค้าข้ามทวีปที่ผิดกฎหมาย มีเงินทุน อาวุธ และเครือข่ายกลไกการลักลอบที่เชื่อมโยงกับอาชญากรรมข้ามชาติอื่นๆ ซึ่งรัฐบาลไทยได้ดำเนินการอย่างเด็ดขาดมาโดยตลอดเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่านของขบวนการผิดกฎหมายดังกล่าว

แผนงานและมาตรการ

๑) รัฐบาลได้น้อมนำแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ เรื่องการปลูกป่าในใจคน ด้วยการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ การปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง เพื่อรักษาต้นน้ำ ชะลอการไหลของน้ำ เป็นการแก้ไขปัญหาเพื่อให้คนอยู่กับป่าได้อย่างยั่งยืน ปัจจุบันมีชุมชนเข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์และจัดตั้งเป็นเครือข่ายแล้วไม่น้อยกว่า ๑,๖๒๑ หมู่บ้าน

๒) มาตรการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูผืนป่า โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันป้องกันและปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่าโดยเน้นการปฏิบัติการในพื้นที่ การมีส่วนร่วมของชุมชน สนับสนุนการปลูกป่า ทั้งนี้

ได้คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้ยากไร้ ผู้ไม่มีที่ทำกิน ให้สามารถอาศัยอยู่ในพื้นที่ได้ มีการตั้งคณะกรรมการ ขึ้นมาดูแลอย่างใกล้ชิด อาทิ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่าระดับชาติ การจัดตั้งศูนย์ พิทักษ์ป่า เพื่อดำเนินคดีผู้กระทำความผิดด้านทรัพยากรธรรมชาติ มีหน่วยงานเฉพาะกิจของกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ หน่วยงานเฉพาะกิจปราบปรามพิเศษ “พยัคฆ์ไพร” กรมป่าไม้ หน่วยงานเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษผู้พิทักษ์อุทยานแห่งชาติ และสัตว์ป่า “พญาเสือ” ชุดปฏิบัติการพิเศษ “เหยี่ยวดวง” ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และชุดปฏิบัติการพิเศษ “ฉลามขาว” ของ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๓) การฟื้นฟู และปลูกป่าต้นน้ำ มีการตั้งศูนย์ปฏิบัติการฟื้นฟูป่าต้นน้ำ ๒๗๓ ศูนย์ปฏิบัติการ มีฐานปฏิบัติการ ๙๔๓ ฐานปฏิบัติการฟื้นฟูต้นน้ำทั่วประเทศ เพื่อป้องกันการบุกรุกซ้ำ หรือขยายการบุกรุก และ ทำการปลูกฟื้นฟูป่าต้นน้ำในพื้นที่สูงชัน ปัจจุบันมีการฟื้นฟูป่าแล้วกว่า ๗ แสนไร่

๔) การปิดตลาดการค้างาช้างแอฟริกาอย่างถาวร โดยการกำหนดให้ช้างแอฟริกาเป็นสัตว์คุ้มครองของไทย เพื่อให้สามารถดำเนินการควบคุมป้องกันการลักลอบนำเข้า ส่งออก และนำผ่านงาช้างแอฟริกาได้อย่างมี ประสิทธิภาพ และออกพระราชบัญญัติงาช้าง พ.ศ. ๒๕๕๘ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการควบคุม การค้า การนำเข้า การส่งออก และการนำผ่านงาช้างบ้านได้โดยสมบูรณ์

๕) การจัดทำทะเบียนข้อมูลงาช้าง การครอบครองงาช้างบ้านและงาช้างแอฟริกาที่ถูกกฎหมาย ระบบ ทะเบียนข้อมูลงาช้างของกลาง ระบบทะเบียนผู้ค้างาช้างและรายการสินค้างาช้าง เพื่อควบคุมป้องปรามการค้า งาช้างที่ผิดกฎหมายได้อย่างเข้มงวด ปัจจุบันร้านค้าสินค้างาช้างบ้านได้ปิดตัวลงจำนวนมาก หลังจากที่ภาครัฐ ได้ตรวจตราควบคุมทะเบียนสินค้าอย่างเข้มงวด ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ร้านค้าลดจำนวนลงเหลือเพียง ๑๑๖ ร้าน และมีแนวโน้มลดจำนวนลงเรื่อยๆ

๖) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทุกภาคส่วนในการหยุดยั้งการลักลอบล่าและค้าสัตว์ป่าและพืชป่า ที่ผิดกฎหมาย จัดทำแคมเปญ “Wild Watch TH” ร่วมกับองค์กรอนุรักษ์ในประเทศ เพื่อให้สาธารณชนได้ ร่วมเป็น สายตรวจโซเชียล และแจ้งผ่านสายด่วนและเว็บไซต์ ตลอด ๒๔ ชั่วโมง เพื่อชุดปฏิบัติการพิเศษ (Special Operation Task Force) จะได้ดำเนินการขยายผลการตรวจจับกุมดำเนินคดีต่อไป

ความพยายามดำเนินการอย่างครอบคลุมโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

๑) การจัดสรรที่ดินทำกินให้กับผู้ยากไร้

การบริหารจัดการป่าเพื่อความสุขของคนไทย โดยแก้ปัญหาการไร้ที่ดินทำกินของเกษตรกรและการรุกกล้าเขตป่า สงวนแห่งชาติ การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ การกระจายสิทธิการถือครองให้แก่ผู้ที่ยากไร้ในพื้นที่ที่ไม่ได้รุก กล้า และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน มุ่งเน้นการสร้างโอกาส การเข้าถึงบริการภาครัฐ ลดความเหลื่อมล้ำของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเร่งรัดการจัดสรรที่ดินให้กับ ผู้ยากไร้โดยไม่ต้องเป็นกรรมสิทธิ์แต่รับรองการจัดการที่ดินร่วมของชุมชน มีการออกหนังสืออนุญาตให้เข้าทำ ประโยชน์หรืออยู่อาศัย ประมาณ ๓๒๐,๐๐๐ ไร่ ราษฎรเข้าอยู่อาศัยและทำกิน ประมาณ ๓๐,๐๐๐ ราย

๒) ป่าชุมชน ตามนโยบายของรัฐบาล “รัฐได้ป่า ประชาชนได้ที่ทำกิน” โดยมุ่งเน้นให้ราษฎรอาศัย ในพื้นที่อย่างยั่งยืน มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ทั้งเป็นการส่งเสริมให้คนอยู่ ร่วมกับป่า ช่วยกันปกป้อง รักษาป่าที่สมบูรณ์ มีระบบนิเวศที่ดี มีการสร้างงาน สร้างอาชีพ ของราษฎร มีการใช้ ประโยชน์ของคนในชุมชน ปัจจุบันมีการจัดตั้งป่าชุมชน แล้ว ประมาณ ๑๐,๐๐๐ หมู่บ้าน รวมเนื้อที่ประมาณ ๖ ล้านไร่ โดยมีเป้าหมาย ประมาณ ๒๒,๐๐๐ หมู่บ้าน พื้นที่ประมาณ ๑๙ ล้านไร่

๓) ป่าในเมือง หรือ “สวนป่าประชารัฐ เพื่อความสุขของคนไทย” เพื่อเพิ่มความสมบูรณ์ของพื้นที่ป่า และ พื้นที่สีเขียวให้ประชาชน เข้าไปใช้ประโยชน์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ตามความเหมาะสมของพื้นที่

ทั้งการออกกำลังกาย พักผ่อนหย่อนใจ และศึกษาธรรมชาติ สวนป่าธรรมชาติที่อยู่ใกล้เมืองที่เปิดรับประชาชน
ทุกคนโดยในปี ๒๕๖๑ จะเปิดให้ประชาชนเข้าใช้ประโยชน์ ๙๙ ป่า ประมาณ ๓ แสนไร่
ตัวอย่างและแนวปฏิบัติที่ดี

ป่าชายเลนบ้านทุ่งหิเพิง ป่าชุมชนยอดเยี่ยมปี ๒๕๖๐
บ้านทุ่งหิเพิง ต.ศาลาด่าน อ.เกาะลันตา จ.กระบี่
เป้าประสงค์ที่ ๑๕.๙

"บ้านทุ่งหิเพิง" เป็นชุมชนดั้งเดิมบนเกาะลันตา ชาวบ้านในหมู่บ้านเป็นกลุ่มชนมุสลิมที่เข้ามาตั้งรกราก
เมื่อประมาณ ๑๐๐ ปีที่แล้ว "โตะหิเพิง" คือชื่อของบุรุษผู้หนึ่งที่เดินทางมาอยู่อาศัย ณ หมู่บ้านแห่งนี้
บ้านเรือนที่ตั้งของ "โตะหิเพิง" เป็นทุ่งหญ้ากว้างบนทรายสีขาวละเอียด มีต้นมะม่วงหิมพานต์ขึ้นอยู่เป็นจำนวน
มาก เมื่อ "โตะหิเพิง" ได้สิ้นชีวิตลง พื้นที่แห่งนี้ จึงถูกเรียกว่า "ทุ่งหิเพิง" จากอดีตถึงปัจจุบันบ้านทุ่งหิเพิง
มีวิวัฒนาการ ในการพัฒนาหมู่บ้านไปตามระบบของทางราชการกำหนด แต่ด้วยหมู่บ้านทุ่งหิเพิงเป็นหมู่บ้าน
ที่อยู่ห่างไกลจากการเข้าถึงในสมัยก่อน การพัฒนาในด้านต่างๆจึงล่าช้ากว่าหมู่บ้านอื่นๆ บนเกาะลันตาใหญ่
"วิถีชีวิต" ของชาวบ้านจากอดีตมาถึงปัจจุบัน คือ ออกทะเล เป็นชาวประมงชายฝั่ง ทำการประมงแบบพื้นบ้าน
รอบๆอ่าวลันตา ควบคู่กับกับการทำไร่ ทำนา และทำสวนยางพารา

สภาพรวมของบ้านทุ่งหิเพิง เป็นหมู่บ้านที่มีสภาพป่าชายเลนที่สมบูรณ์แบบ มีคลองธรรมชาติที่เชื่อมกับ
ทะเล บริเวณนี้มีป่ากว่า ๑,๙๐๐ ไร่ เป็นป่าชุมชนที่เป็นชายเลน และมีบางส่วนเป็นป่าบกนับ ๑,๐๐๐ ไร่ ด้วย
สภาพธรรมชาติ ที่มีความสมบูรณ์ทั้งภูเขา ทะเล ชาวบ้าน ประกอบอาชีพจากทะเล และการปลูกยางพารามา
นานภายหลังจากท่องเที่ยวเริ่มขยายตัวมาชายฝั่งทะเลอันดามัน การท่องเที่ยวชุมชน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์
จึงเกิดขึ้นที่หมู่บ้านแห่งนี้ จึงสามารถนำวิถีชีวิตชาวบ้านผนวกกับการท่องเที่ยวได้ เรือหางยาวที่ชาวบ้านออก
หาปลา ก็สามารถนำมาให้บริการกับนักท่องเที่ยวท่องเที่ยวทะเล เรือแคนู เรือคายัค พายเรือชมธรรมชาติป่าโกงกาง
ชมเกาะต่าง ๆ เช่น เกาะป้อ เกาะตาละเบง เป็นต้น

จุดเด่นด้านการท่องเที่ยวของเกาะลันตาที่มีโรงเรียนฝึกหัดครูแห่งเดียวบนเกาะ ที่ถ่ายทอดภูมิปัญญา
การสอนลึงให้เก็บมะพร้าว เพราะมะพร้าวบนเกาะมักจะสูงลิ่วกว่ามะพร้าวทั่วไป แรงงานจากลึงจึงเป็นเรื่อง
จำเป็น เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามา นอกจากสาธิตการสอนเก็บมะพร้าวแล้ว ยังโหวลึงปั่นจักรยาน เล่นบาสเก็ตบอล
เป็นต้น สำหรับกิจกรรมสร้างความปรองดอง ความสุข สมานฉันท์ในชุมชนเริ่มเกิดขึ้น โดยใช้การส่งเสริม
การท่องเที่ยว การอนุรักษ์ธรรมชาติ และกิจกรรมการปลูกหญ้าทะเล ก็เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ชาวบ้านที่ร่วมกัน
ในการสร้างความสมบูรณ์ของหญ้าทะเล พร้อมกันนี้ยังได้เชิญชวนให้นักท่องเที่ยวร่วมปลูกหญ้าทะเล

การดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยเป้าหมายที่ ๑๗ ในเชิงลึก

ความคืบหน้า แนวโน้ม และความท้าทาย

ประเทศไทยให้ความสำคัญในเรื่องกลไกการดำเนินงานและการเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งหนึ่งในปัจจัยสำคัญคือการระดมทุนเพื่อการพัฒนา ไทยได้เน้นย้ำความสำคัญและสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีซึ่งเป็นแหล่งปัจจัยหลักของรัฐบาลในการส่งเสริมการพัฒนา ทั้งในและต่างประเทศ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ สัดส่วนงบประมาณที่จัดสรรจากภาษีคิดเป็นร้อยละ ๘๘.๙๙ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๗๕.๖ เมื่อปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ นอกจากนี้ ประเทศไทยได้ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถด้านการคลัง การเงิน การลงทุน และการค้า ผ่านโครงการต่าง ๆ อาทิ การอบรมและการศึกษาดูงาน ตลอดจนส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา ระหว่างประเทศ โดยไทยเป็นผู้ประสานงานอาเซียนด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งได้ร่วมกับสำนักเลขาธิการอาเซียน และคณะกรรมการธุรกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติสำหรับเอเชียและแปซิฟิกจัดทำ รายงาน Complementarities between the ASEAN Community Vision 2025 and the United Nations 2030 Agenda for Sustainable Development และเป็นผู้ขับเคลื่อนหลัก (prime mover) ด้านการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบความร่วมมือเอเชียด้วย อย่างไรก็ตาม ยังคงมีความท้าทายสำหรับประเทศไทย อาทิ การสร้างความครอบคลุมให้กับประชาชนฐานราก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าถึงบริการทางการเงินและสวัสดิการแห่งรัฐของผู้มีรายได้น้อย

รัฐบาลไทยได้ดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ซึ่งมุ่งหวังที่จะให้ประเทศไทยก้าวข้ามการเป็นประเทศรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศรายได้สูงภายในปี ๒๕๗๙ (รายได้ประชากรต่อหัวโดยประมาณ ๑๓,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ) และปรับเปลี่ยนประเทศไทยให้เป็นฐานทางเศรษฐกิจในการขับเคลื่อนประเทศไปสู่การเป็น “ประเทศไทย ๔.๐” หรือ การมีเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ประเทศไทยได้ตั้งเป้าหมายค่าใช้จ่ายการวิจัยและการพัฒนา (R&D) จากร้อยละ ๐.๖๒ ในปี ๒๕๕๘ เป็นร้อยละ ๑.๕ ในปี ๒๕๖๔ และเพิ่มตัวเลขบุคลากรในการวิจัยและการพัฒนา จากนักวิจัย ๑๓.๖ คนต่อประชากร ๑๐,๐๐๐ คน ในปี ๒๕๕๘ เป็น นักวิจัย ๒๕ คนต่อประชากร ๑๐,๐๐๐ คน ในปี ๒๕๖๔ ดังนั้น วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม (STI) มีความสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ด้วยการพัฒนาหลากหลายวิธีการที่ดีที่สุดเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาให้เหมาะสมกับประเทศกำลังพัฒนา โดยประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริงในราคาไม่แพงและเข้าถึงง่าย อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันยังมีความท้าทาย อาทิ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าถึงบริการด้านการเงินและการประกันสังคม

แผนงานและมาตรการ

รัฐบาลได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาการเข้าถึงสวัสดิการของผู้มีรายได้น้อยและสร้างความครอบคลุมให้กับประชาชนระดับฐานรากด้วยแผนงานและมาตรการต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงการจัดทำโครงการการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (National e-Payment) โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพพื้นฐานการชำระเงิน ส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการเงิน ลงทะเบียนผู้มีรายได้น้อยและบูรณาการสวัสดิการ บูรณาการระบบภาษีอิเล็กทรอนิกส์ โครงการดังกล่าวได้ช่วยพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางซึ่งส่งผลให้รัฐสามารถจ่ายเงินสวัสดิการและเงินช่วยเหลือให้แก่ผู้มีรายได้น้อยหรือผู้ที่รัฐต้องการให้ ความช่วยเหลือโดยตรง ถูกกลุ่มเป้าหมาย ไม่ซ้ำซ้อน และเกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งยังสามารถบริหารจัดการและประเมินผล ประสิทธิภาพของเงินช่วยเหลือต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ ในปี ๒๕๖๐ รัฐบาลได้ให้ความช่วยเหลือทางการเงินผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐสำหรับผู้ว่างงานหรือผู้มีรายได้น้อย รวมทั้งในแต่ละเดือนจะสนับสนุนวงเงินเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็น สินค้าเพื่อการศึกษาและวัตถุดิบเพื่อเกษตรกรรม ค่าโดยสารรถสาธารณะ และส่วนลดค่าซื้อก๊าซหุงต้ม โดยมีผู้ที่ได้รับสิทธิสวัสดิการแห่งรัฐทั้งสิ้น ๑๑,๔๖๙,๑๗๕ คน

ความพยายามดำเนินการอย่างครอบคลุมโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

ภาคส่วนต่าง ๆ ของไทยมีความตื่นตัวในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ตัวอย่างเช่น (๑) **ภาคธุรกิจ** ซึ่งได้นำเอาหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนไปปรับใช้ในการดำเนินธุรกิจ ทั้งธุรกิจขนาดใหญ่และขนาดรองลงมา การดำเนินการตามหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ (UN Guiding Principles on Business and Human Rights – UNGP) การร่วมให้การต้อนรับคณะทำงานด้านสิทธิมนุษยชนกับบริษัทข้ามชาติและองค์กรธุรกิจอื่น ๆ ของสหประชาชาติ (UN Working Group on the issues of human rights and transnational corporations and other business enterprises – WG on BHR) เดินทางเยือนประเทศไทยระหว่างวันที่ ๒๖ มีนาคม–๔ เมษายน ๒๕๖๑ ซึ่งแสดงถึงความจริงจังและความพร้อมของภาคธุรกิจที่จะนำเสนอพัฒนาการ รับฟังความเห็นและข้อชี้แนะ เพื่อใช้ปรับปรุงการดำเนินธุรกิจให้สอดคล้องกับหลักการ UNGP ต่อไป

และ (๒) ภาคประชาสังคม กระทรวงการต่างประเทศซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่ดูแลเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ ๑๗ ได้จัดตั้งคณะทำงานร่วมภาคประชาสังคมและภาครัฐเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Open-ended Working Group for SDGs) มีขอบเขตของการดำเนินงานครอบคลุมการเสริมสร้างความแข็งแกร่งของกลไกการดำเนินงานและหุ้นส่วนความร่วมมือสำหรับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทุกเป้าหมาย ไม่เพียงแต่เป้าหมายที่ ๑๗ เท่านั้น และโดยที่หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในแต่ละเป้าหมายต่างก็ได้ประชุมหารือกับภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องอยู่แล้ว เวทีนี้จึงเป็นเวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการดำเนินกิจกรรมระหว่างกันโดยเฉพาะในประเด็นที่มีความคาบเกี่ยวระหว่างกัน (cross-cutting) เพื่อสร้างความสอดคล้องเชิงนโยบาย ตลอดจนเสริมสร้างความไว้วางใจระหว่างภาครัฐและภาคประชาสังคมให้เพิ่มขึ้นตามลำดับ อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในกระบวนการทำงานของทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่แท้จริงในที่สุด

ตัวอย่างแนวปฏิบัติที่ดี

การฟื้นฟูพื้นที่ป่าและที่ทำกินบ้านห้วยปลาหลด อ.แม่สอด จ.ตาก เป้าประสงค์ที่ ๑๗.๖ ๑๗.๑๔ ๑๗.๑๖ และ ๑๗.๑๗

บ้านห้วยปลาหลดเคยเป็นพื้นที่ที่ประสบปัญหาการปลูกและค้าฝิ่น ใช้ที่ดินจนหมดความสมบูรณ์ ผืนป่ากลายเป็นป่าเสื่อมโทรม และแหล่งน้ำแห้งแล้ง ต่อมาพื้นที่บ้านห้วยปลาหลดได้ถูกกำหนดให้เป็นเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ จึงทำให้ชาวบ้านในพื้นที่ต้องหยุดทำไร่เลื่อนลอย หันมาดูแลรักษาป่าต้นน้ำ และทำมาหากินร่วมกับป่าไม้บนหลักหลักกวนเกษตร เน้นปลูกพืชหลากหลายชนิดเพื่อเสริมพื้นที่ป่า และไม่ใช่สารเคมีในกระบวนการผลิต โดยบ้านห้วยปลาหลดมีวิธีการในการพัฒนาพื้นที่ ดังนี้ (๑) การฟื้นฟูพื้นที่ป่า โดยการสร้างฝายชะลอน้ำเพื่อเพิ่มความชุ่มชื้นให้กับพื้นดิน (๒) การใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการจัดการทรัพยากรน้ำและการวิเคราะห์ความสมดุลของน้ำ (๓) การจัดสรรพื้นที่ โดยแบ่งเป็น ป่าสงวน ป่าชุมชน และป่าต้นน้ำ และ (๔) การปรับปรุงพื้นที่ในเกษตร โดยใช้ปฏิทินเก็บเกี่ยว รวมทั้งการปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง คือ ปลูกป่าเพื่อเป็นอาหาร ไม้เพื่อเศรษฐกิจ ไม้ใช้สอยเป็นประโยชน์ในระบบนิเวศ และเกิดความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่า

ความสำเร็จของการพัฒนาพื้นที่บริเวณชุมชนบ้านห้วยปลาหลดเกิดจากความร่วมมือของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาควิชาการ อาทิ **กรมป่าไม้** ได้ให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ **กองทัพภาคที่ ๓** ดูแลความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ ประสานงานระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เข้าร่วมพัฒนาชุมชน ตลอดจนสนับสนุนกำลังพลในการพัฒนาพื้นที่ **สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (สสนก.)** สนับสนุนการอบรมและการให้ความรู้ในการนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้ในชุมชน ทำให้ชุมชนสามารถเรียนรู้การจัดทำแผนที่ได้ด้วยตนเอง รวมทั้งใช้ข้อมูลทรัพยากรน้ำด้าน

ต่าง ๆ บริหารจัดการน้ำชุมชนได้ด้วยตนเอง ช่วยให้ข้อมูลเพียงพอต่อการวิเคราะห์สถานการณ์น้ำ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการบริหารจัดการน้ำและภัยพิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ **องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยว ๔** สนับสนุนการอบรมและการให้ความรู้ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว รวมทั้งการช่วยชุมชนกำหนดรูปแบบ และการบริหารจัดการ “โฮมสเตย์บ้านห้วยปลาหลด” **พัฒนาชุมชน จังหวัดตาก** สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาและอบรมชุมชนในด้านการตลาด รวมทั้งสนับสนุนและการจัดอบรมอาชีพ เสริมแก่ชุมชน **มูลนิธิอุทกพัฒน์** สนับสนุนการอบรมและการให้ความรู้เรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรดิน น้ำ ป่า และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการทำเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ นอกจากนี้ **ชุมชนบ้านห้วยปลาหลด** โรงเรียน และวัด ยังมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาพื้นที่ด้วย

จากการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนส่งผลให้ชุมชนบ้านห้วยปลาหลดเกิดผลสำเร็จของคนอยู่กับป่าไม่อย่างยั่งยืนในด้านต่าง ๆ คือ (๑) **ความมั่นคงของน้ำ** โดยมีการปรับรูปแบบการปลูกพืชใช้น้ำน้อยที่สุดแต่เกิดประโยชน์สูงสุด มีน้ำเพียงพอสำหรับผลิตกระแสไฟฟ้า ขนาด ๓ กิโลวัตต์ และครัวเรือนทุกครัวเรือน มีน้ำใช้เพื่อการบริโภค อุปโภค และการเกษตร (๒) **ความมั่นคงของทรัพยากร** โดยทำให้ป่าต้นน้ำกลับมาอุดมสมบูรณ์ ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่า และกลายเป็นตัวอย่างของการอยู่ร่วมกันของคนและป่าได้อย่างดี และ (๓) **ความมั่นคงทางอาหารและเศรษฐกิจ** โดยประชาชนในพื้นที่สามารถขายผลผลิตสู่ตลาดและสร้างรายได้สู่ครัวเรือนเฉลี่ยเดือนละ ๒๐,๐๐๐ ถึง ๓๕,๐๐๐ บาท ซึ่งนับว่าเป็นผลสำเร็จของหุ้นส่วนความร่วมมือด้านการพัฒนาที่แท้จริง

บทสรุป : ความท้าทายของไทยและการดำเนินการขั้นต่อไป

ประเทศไทยเข้าสู่การดำเนินงานระยะกลาง (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔) ของการอนุวัติเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งภายหลังจากการนำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนมาขับเคลื่อนในระดับประเทศโดยการสร้างกลไกระดับประเทศแล้ว รัฐบาลไทยส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน ผ่านการเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน และการส่งเสริมการตระหนักรู้ด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนภายใต้กรอบสหประชาชาติให้แก่กลุ่มคนทุกกลุ่ม และพร้อมกันนี้ ได้ขับเคลื่อนการดำเนินงานในระดับท้องถิ่นผ่านกลไกที่ได้จัดตั้งขึ้นใหม่หรือกลไกเดิมที่มีอยู่แล้ว

ประเทศไทยเห็นว่า กระบวนการการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทย เป็นกระบวนการและเครื่องมือที่เป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานภายในประเทศและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ และการเผยแพร่รายงานดังกล่าวยังเป็นการช่วยเสริมสร้างการตระหนักรู้ด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนของภาคส่วนต่าง ๆ แม้ว่าไทยจะไม่ต้องรายงานผลการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยสมัครใจ (VNR) ต่อเวทีหารือทางการเมืองระดับสูงว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (HLPF) ในปี ๒๕๖๑ ก็ตาม

อย่างไรก็ตาม ไทยยังคงมีความท้าทายในด้านการอนุวัติเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งเป็นสิ่งช่วยกำหนดการดำเนินงานขั้นต่อไปของไทย ดังต่อไปนี้

ความท้าทายของไทยในการอนุวัติเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

- การสร้างความตระหนักรู้

ยังมีความท้าทายหลักของไทย โดยเฉพาะต่อกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต และยังเป็น การส่งเสริมการดำเนินการตามเป้าประสงค์ที่ ๔.๗ และ ๑๒.๘ ด้วย ภาคธุรกิจยังต้องมีความเข้าใจที่ถูกต้องต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน และการนำแนวคิดนี้มาใช้เพื่อดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนด้วย นอกจากนี้ ภาครัฐโดยเฉพาะในระดับท้องถิ่นยังมีความจำเป็นในการส่งเสริมความตระหนักรู้รู้ด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อการดำเนินงานและการถ่ายทอดสู่ประชาชนในระดับท้องถิ่นต่อไป

- ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

การดำเนินการอย่างบูรณาการของภาครัฐโดยคำนึงถึงความเชื่อมโยงกับประเด็นความยั่งยืนที่อยู่นอกเหนือความรับผิดชอบของหน่วยงานของตน ยังคงเป็นความท้าทายในการทำงานของหน่วยงานภาครัฐของไทย ซึ่งการทำงานด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนต้องคาบเกี่ยวขอบเขตการทำงานของหน่วยงานหลายหน่วยงาน ทั้งนี้ บางกรณีข้อจำกัดด้านความรู้และข้อมูลยังทำให้หน่วยงานของรัฐอาจมองไม่เห็นถึงประเด็นที่อาจมีความเชื่อมโยงกันได้

- ข้อมูลสถิติ

การจัดเก็บและการบริหารข้อมูลสถิติยังคงเป็นความท้าทายของไทย อันเกิดจากปัจจัยหลายปัจจัย อาทิ บุคลากรที่ขาดความเชี่ยวชาญด้านสถิติยังมีไม่เพียงพอ การกำหนดค่านิยามของตัวชี้วัดที่สอดคล้องต่อบริบทของประเทศ ความสมบูรณ์ของข้อมูล โดยการจัดเก็บตัวชี้วัดบางตัวยังต่อเนื่องหรือไม่ครอบคลุมกับภาพรวมทั้งประเทศ นอกจากนี้ ยังมีความจำเป็นในการจำแนกรายละเอียดข้อมูลเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของการดำเนินการด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน

การดำเนินการขั้นต่อไป

- การสร้างความตระหนักรู้

ภาคส่วนต่าง ๆ ของไทย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาควิชาการ กำลังมุ่งขยายการดำเนินการในการสร้างความตระหนักรู้ให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน เช่น ภาคเยาวชน ข้าราชการ กลุ่มนักธุรกิจ ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การสัมมนาและการบรรยายทางวิชาการ การเปิดตัวหนังสือ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้กลุ่มคนเหล่านี้ตระหนักถึงความเกี่ยวข้องของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนกับความเชี่ยวชาญของตนเอง

- ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ภาครัฐได้ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับพื้นที่ ซึ่งต้องบูรณาการการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ และเกี่ยวข้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนหลายเป้าหมาย อาทิ การแก้ไขปัญหาวิกฤติไฟป่าและหมอกควันในภาคเหนือ และการจัดการลุ่มน้ำและป่าชุมชนเพื่อปกป้องฐานทรัพยากรสำหรับการผลิตอาหารในภาคอีสาน ซึ่งรัฐบาลมุ่งที่จะขยายการดำเนินงานในลักษณะดังกล่าว อันจะทำให้เกิดความสมดุลทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมต่อไป

- ข้อมูลสถิติ

ไทยกำลังเร่งดำเนินการด้านข้อมูลสถิติเพื่อการส่งเสริมการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน ๒ ประเด็นหลัก คือ ระบบการจัดการข้อมูล (Management Information System – MIS) และการบูรณาการฐานข้อมูล (database integration) ระหว่างหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังต้องเร่งการผลิตบุคลากรทางสถิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถิติที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ